Brothættar byggðir – Öxarfjörður í sókn.II

Viðhorfakönnun meðal íbúa í Öxarfjarðarhéraði í upphafi verkefnis í apríl 2025

Helga Harðardóttir og Kristján Þ. Halldórsson

Um könnunina

Viðhorfakönnun meðal íbúa í Öxarfjarðarhéraði er liður í að meta árangur af verkefninu Brothættar byggðir. Könnunin var unnin af umsjónarfólki Brothættra byggða á þróunarsviði Byggðastofnunar og m.a. notaðar spurningar úr skýrslu Bjarka Þórs Grönfeldt og Vífils Karlssonar *Byggðabragur: Félagssálfræðileg rannsókn á þremur íslenskum sveitarfélögum* frá ágúst 2024. Könnunin var í boði á þremur tungumálum, íslensku, ensku og pólsku og svör verða ekki rakin til einstakra svarenda, né heldur eftir tungumáli sem valið var í könnuninni.

Könnunin var lögð fyrir í apríl 2025. Tengli á könnunina var dreift á samfélagsmiðlum og með upplýsingum frá verkefnisstjóra beint til íbúa í Öxarfjarðarhéraði.

Í upphafi árs 2025 var skráður 251 íbúi yfir 18 ára aldri. Alls bárust 56 svör við könnuninni og þátttaka því um 22%. Þar af svöruðu 49 bakgrunnsspurningum og að hámarki svöruðu 40 þátttakendur spurningum eftir bakgrunnsspurningarnar, þ.e. tæplega 16% íbúa yfir 18 ára aldri. Með hliðsjón af þátttöku þarf að taka niðurstöðurnar með nokkrum fyrirvara.

Könnunin var opin öllum sem höfðu aðgang að tenglinum og því ekki mögulegt að útiloka að aðrir en skráðir íbúar hafi tekið þátt. Það er á hinn bóginn ekkert sem bendir til að svo hafi verið.

Könnun á viðhorfum íbúa til samfélagsins í Öxarfjarðarhéraði í apríl 2025 (íslenska, pólska og enska)

Kæri íbúi í Öxarfjarðarhéraði!

Þú ert vinsamlegast beðin(n) um að svara könnun sem hér fer á eftir um viðhorf þitt til verkefnisins Öxarfjörður í sókn (ÖÍS) og fyrirhugaðs tilraunaverkefnis um eftirfylgni næstu þrjú ár, Öxarfjörður í sókn II (ÖÍS II). Tilgangur könnunarinnar er að ná fram viðhorfum íbúa við upphaf þátttöku í tilraunaverkefni um eftirfylgni við grunnverkefni Brothættra byggða sem Byggðastofnun sleppti hendinni af fyrir nokkrum árum. Mikilvægt er að að meta árangur í einstökum byggðarlögum og verkefninu Brothættum byggðum í heild og því förum við þess á leit við þig að taka þátt í þessari könnun.

Mikilvægt er að ná sem hæstu svarhlutfalli í könnuninni til að varpa ljósi á stöðu byggðarlagsins og viðhorf íbúa til grunnverkefnisins og komandi tilraunaverkefnis. Einnig er mikilvægt að hver þátttakandi svari sem flestum spurningum. Ekki er hægt að rekja einstaka svör til einstaklinga. Þú getur smellt á eftirfarandi tengil til að taka þátt í könnuninni, en hún verður opin til 30. apríl næstkomandi.

Með góðum kveðjum,

Helga Harðardóttir og Kristján Þ. Halldórsson, fulltrúar Brothættra byggða hjá Byggðastofnun.

Bakgrunnsspurningar

aldur

kyn

störf

ofl.

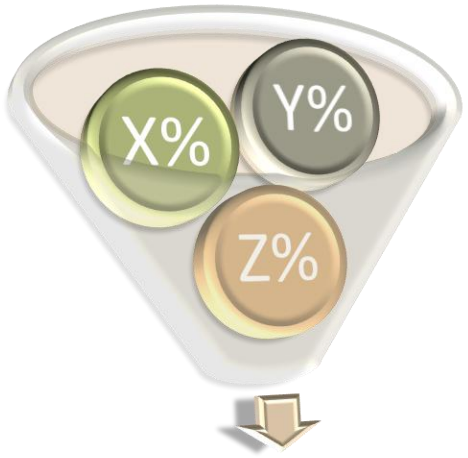

Sp. 2 Hvert er kyn þitt?:

Svarað: 49   Sleppt: 8

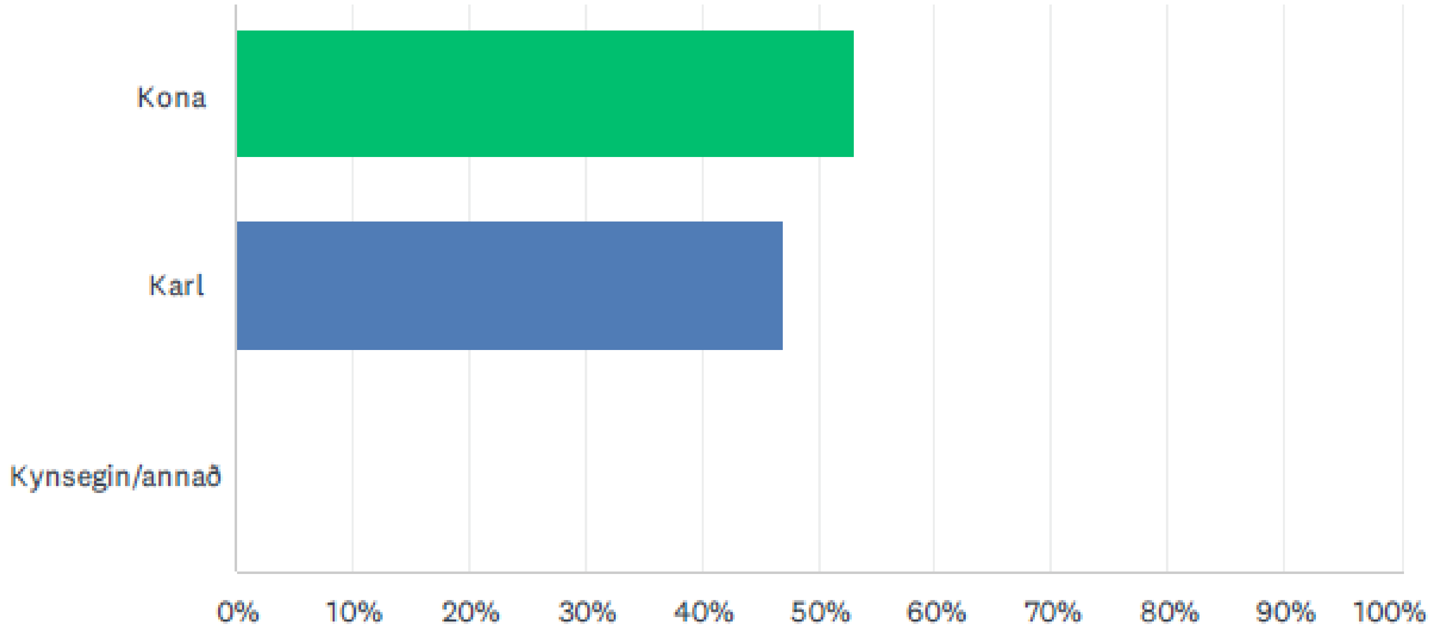

Sp. 3 Aldur?:

Svarað: 49 Sleppt: 8

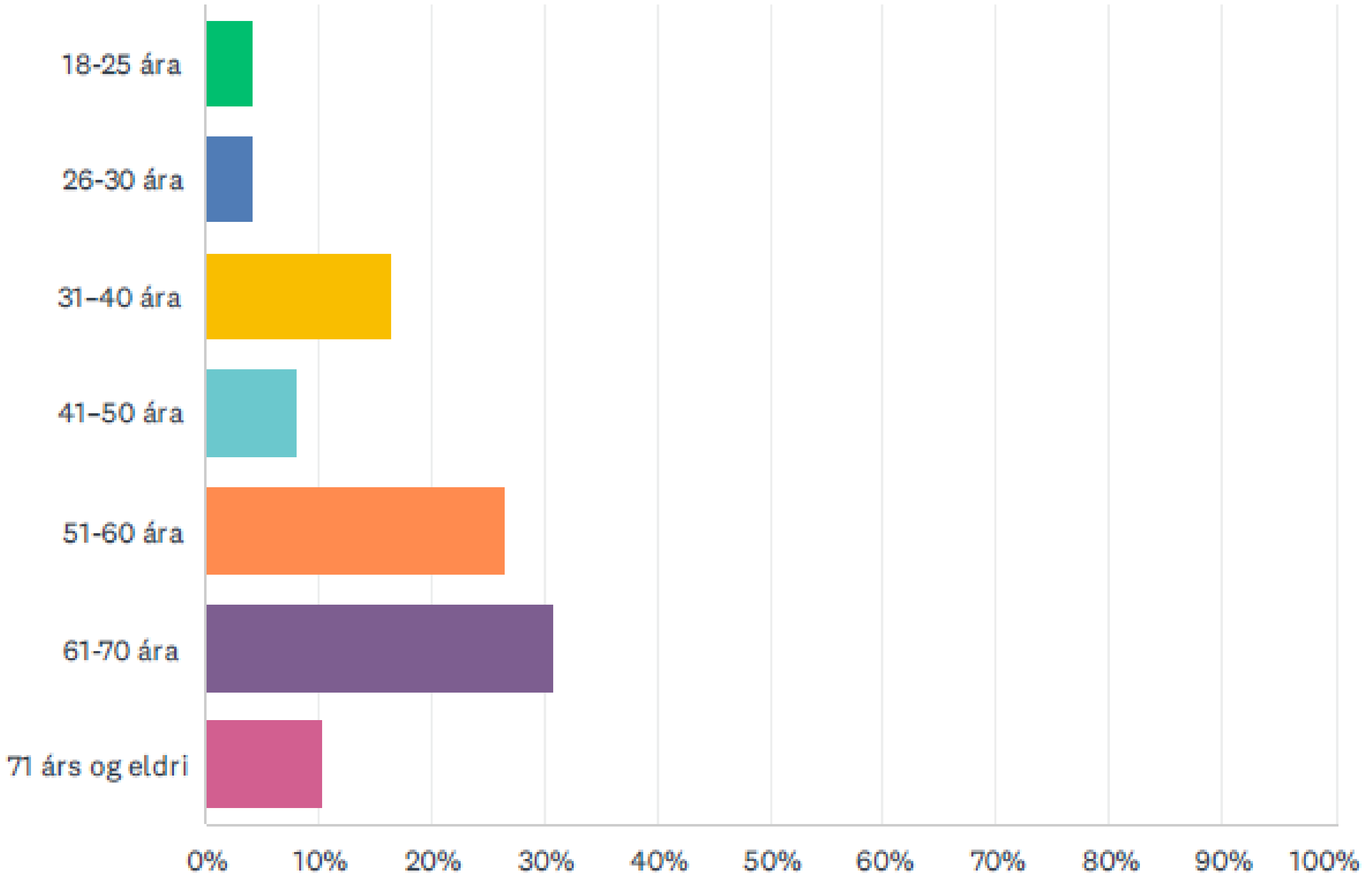

Sp. 4 Hef(ur) búið í Öxarfjarðarhéraði í

Svarað: 49 Sleppt: 8

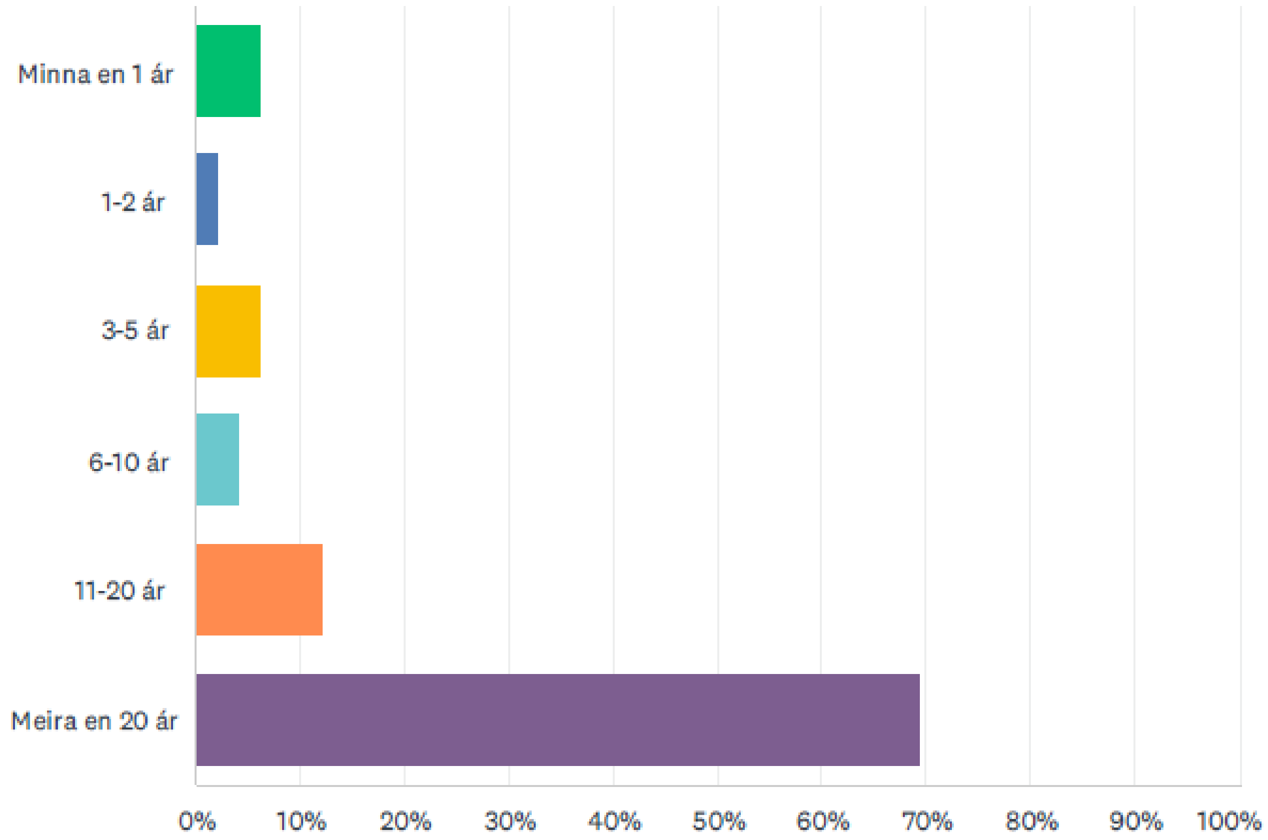

Sp. 5 Tengsl við Öxarfjarðarhérað

Svarað: 49 Sleppt: 8

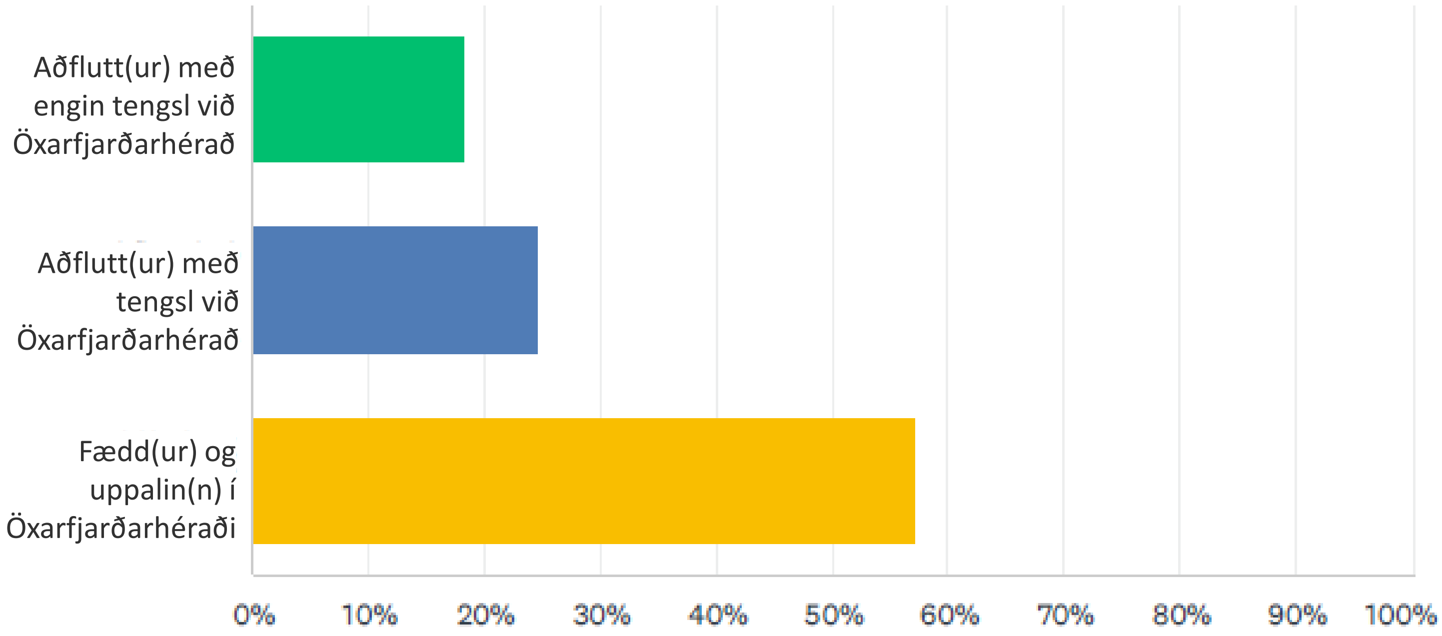

Sp. 6 Menntun - vinsamlegast merktu við hæsta menntunarstig sem þú hefur lokið.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 49 Sleppt: 8

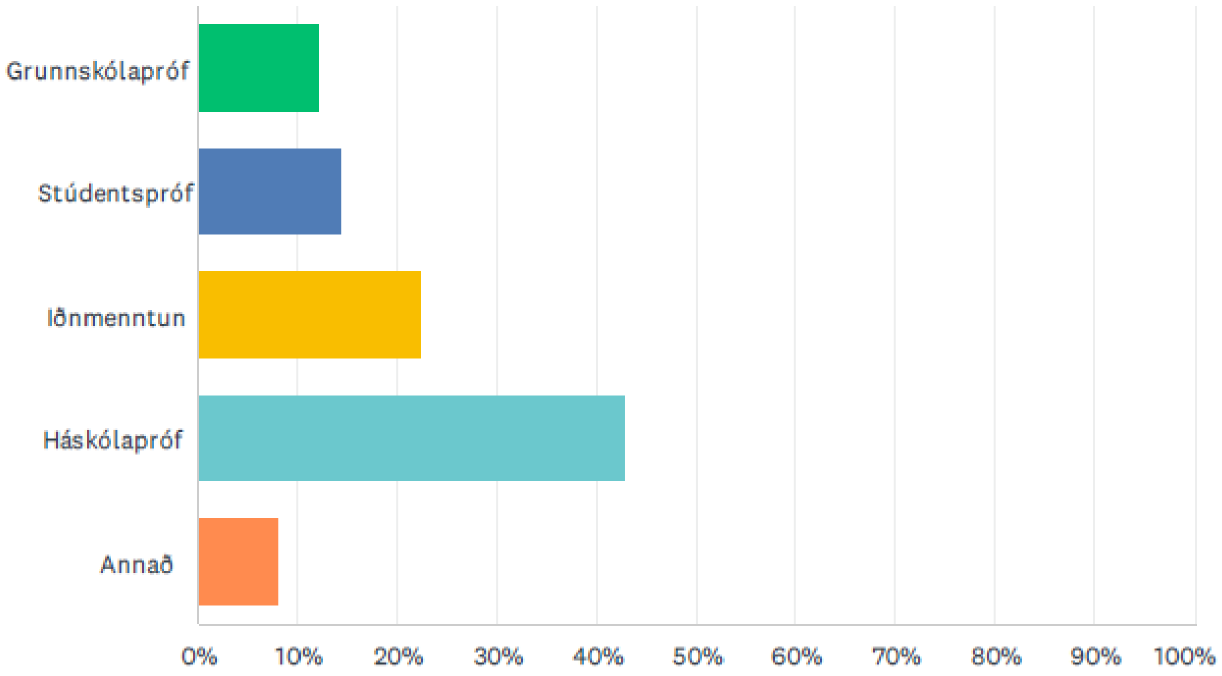

Sp. 7 Hver er staða þín á vinnumarkaði? - vinsamlegast merktu við það sem á helst við um þig.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 49 Sleppt: 8

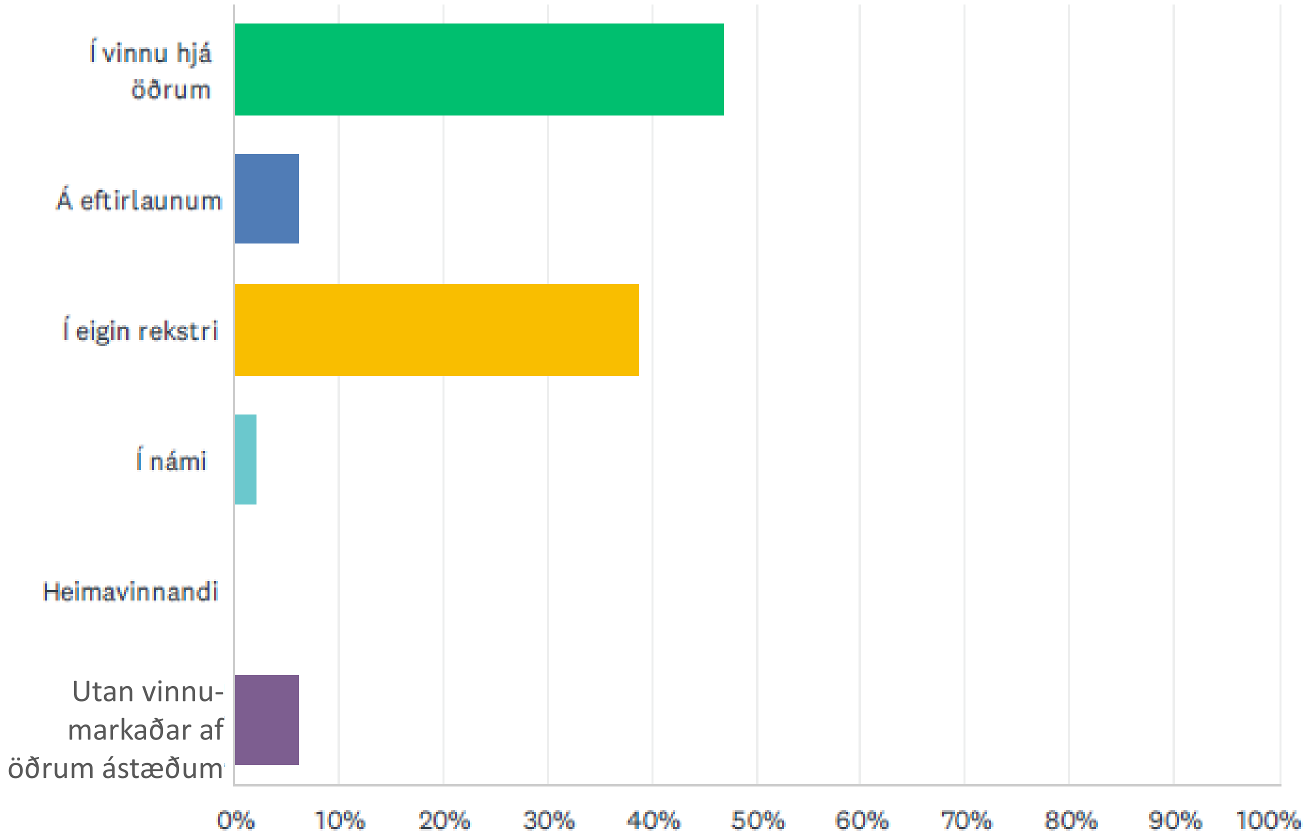

Spurningar um tengsl íbúa við samfélagið í Öxarfjarðarhéraði

BYGGÐASTOFNUN

Mynd: Kópaskershöfn í apríl 2025 - KÞH

Mynd: Horft heim að Klifshaga í maí 2025 - KÞH

Sp. 8 Telur þú almennt séð, það vera gott eða slæmt að búa þar sem þú býrð?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 40 Sleppt: 17

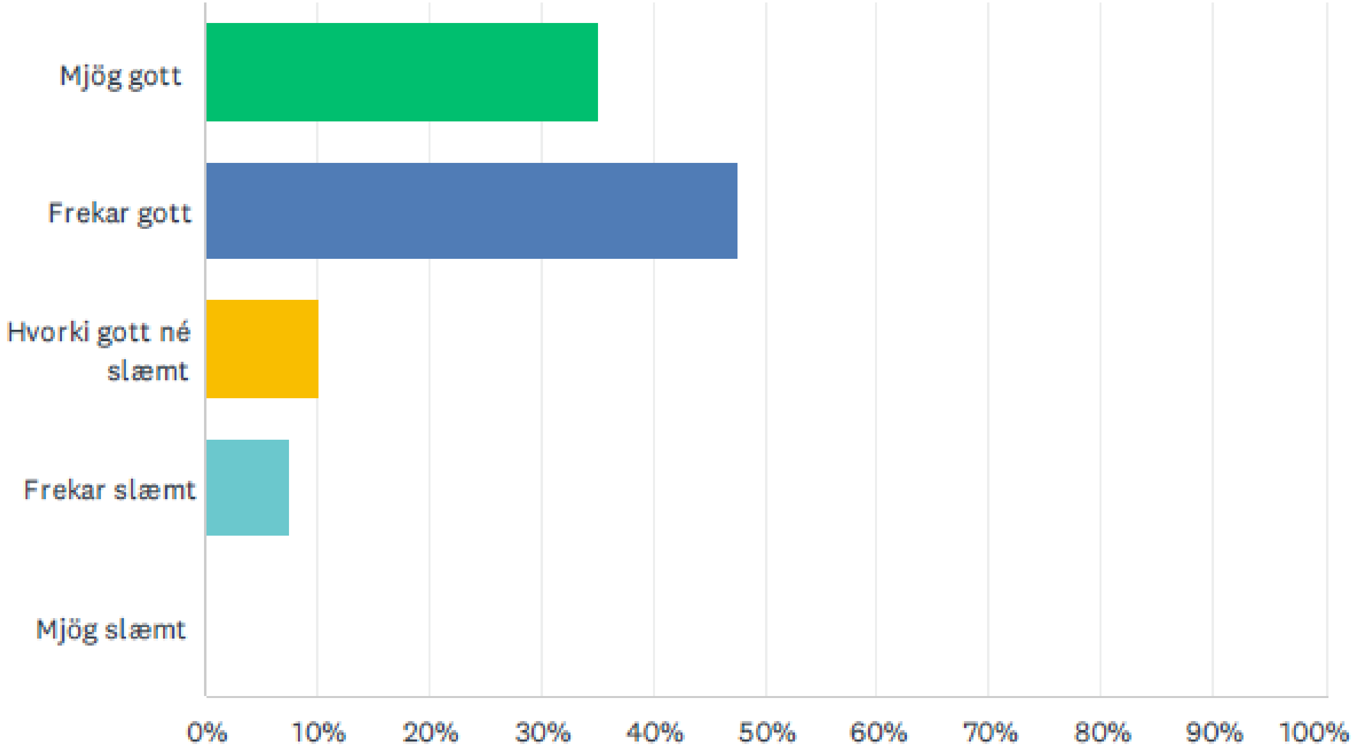

Sp. 9 Félagsstörf – ég tek þátt, eða hef tekið þátt í eftirfarandi síðastliðna 12 mánuði (merktu við allt sem við á):

Svarað: 39 Sleppt: 18

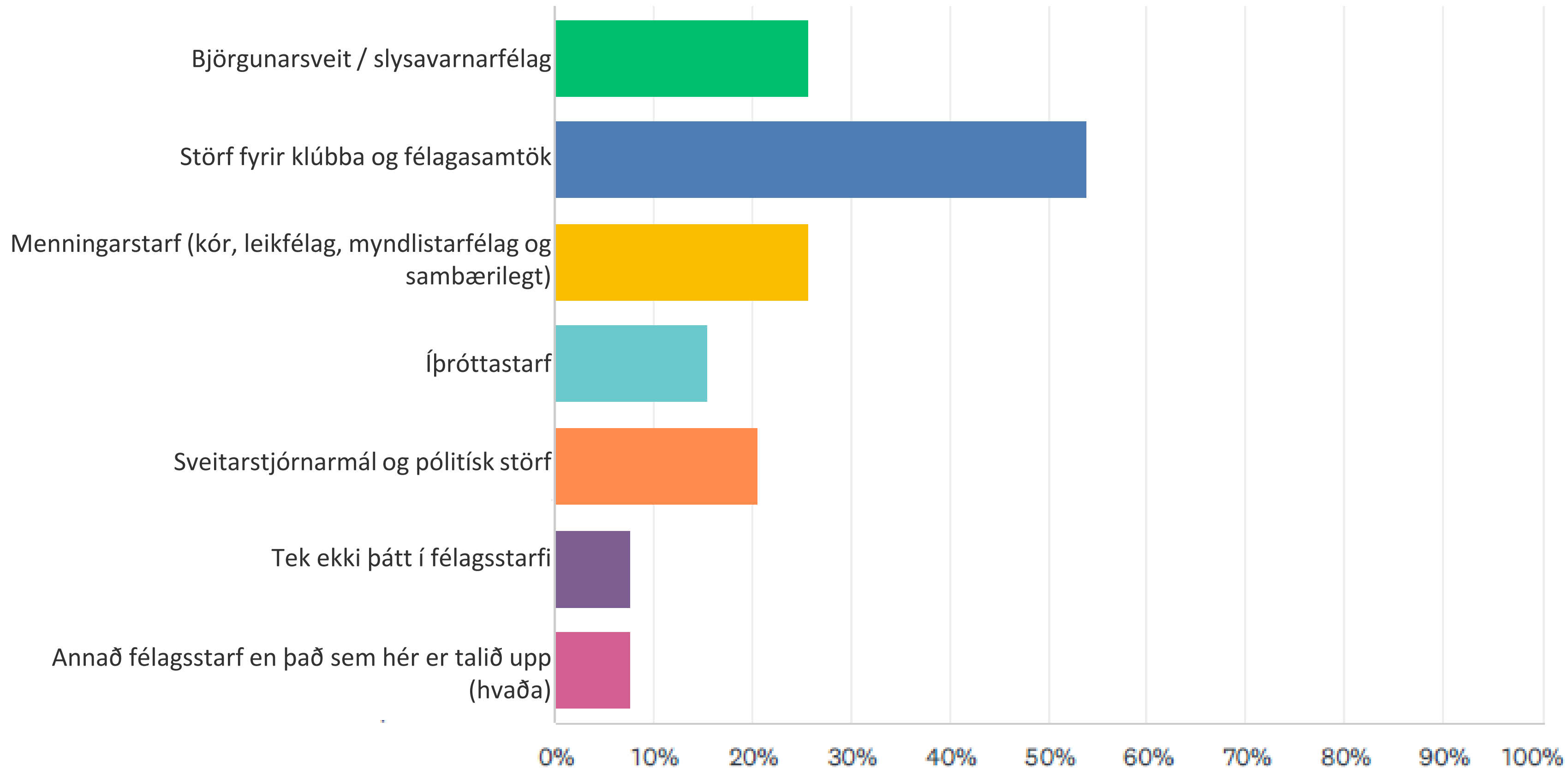

Sp. 10 Á heildina litið, hversu jákvætt eða neikvætt er viðhorf þitt til þjónustu (í víðum skilningi) í byggðarlaginu?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 39 Sleppt: 18

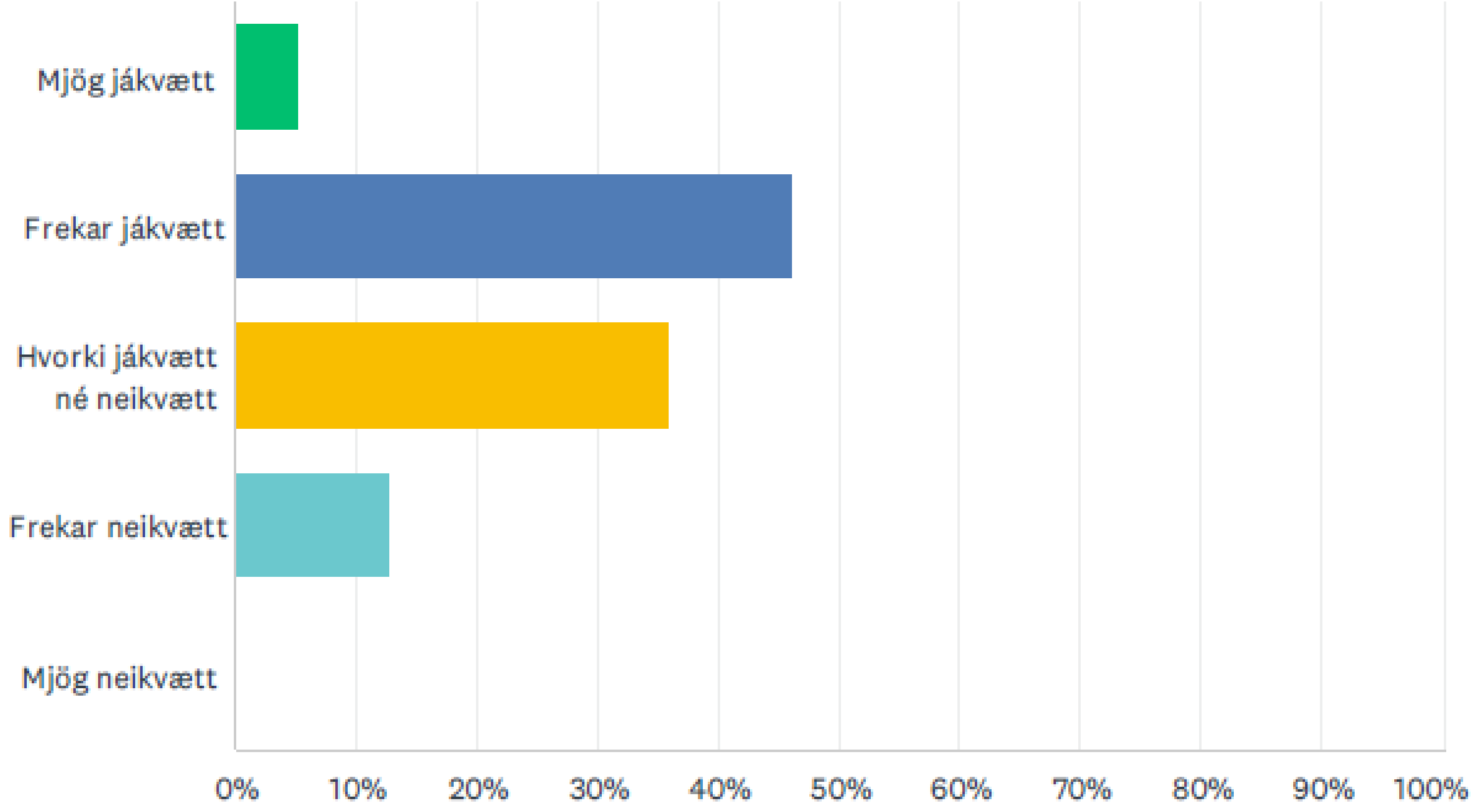

Sp. 11 Hvað finnst þér einkenna samfélagið í Öxarfjarðarhéraði öðru fremur? Vinsamlegast nefndu þrjú atriði (þau þurfa ekki að vera í röð eftir mikilvægi).

Svarað: 29 Sleppt: 28

- Í spurningunni er óskað eftir allt að þremur atriðum frá hverjum svaranda könnunarinnar. Atriðin eru ekki í forgangsröð.
- Á næstu myndum eru svörin dregin saman í flokka og gerð grein fyrir þeim í töflu fyrir hvern eftirfarandi flokk:

- **Mannlíf, samfélag (44)**
- **Atvinnulíf, innviðir (10)**
- **Sveitarfélag, stjórnsýsla, þjónusta (16)**
- **Náttúra og umhverfi (8)**

BYGGÐASTOFNUN

Sp. 11 Hvað finnst þér einkenna samfélagið Í Öxarfjarðarhéraði öðru fremur?
Samantekt svara (mynd 1 af 2)

Mannlíf og samfélag (44) dæmi:		Atvinnulíf og innviðir (10) dæmi:
• Fjölmenning • Framfarir • Samheldni • Almennt samstöðuleysi íbúa • Rólegheit • Náungakærleikur • Klofningur • Samstaða • Fámenni • Vingjarnlegt fólk • Bjartsýni • Gott fólk	• Vaxandi • Hátt hlutfall óvirkra íbúa • Hjálpsemi • Gott mannlíf • Ótraust • Gott samfélag • Góð samskipti • Mikil tengsl • Fátækt • Frjálsræði • Gleði • Fábreytni • Ró og friður	• Samstarf • Landbúnaðarsamfélag • Sauðfjárræktarsvæði og menning tengd því • Erfitt að fá vinnu • Einangrun samfélags • Uppgangur í atvinnulífi • Náttúruauðlindir og ferðaþjónusta • Lágt þjónustustig • Bændasamfélag

BYGGÐASTOFNUN

Sp. 11 Hvað finnst þér einkenna samfélagið í Öxarfjarðarhéraði öðru fremur?
Samantekt svara (mynd 2 af 2)

Sveitarfélag, stjórnsýsla, þjónusta (16) dæmi:	Náttúra og umhverfi (8) dæmi:
• Vantar sundlaug • Góðir skólar, grunn- og leikskóli • Deilur um skólamál • Vantar meiri menningu ásamt kaffihúsi og veitingastað • Afskiptaleysi sveitarstjórnar • Sveitarfélagið Norðurþing stendur sig mjög illa fyrir austan Tjörnes • Svæðaskipting • Alltof mikill tími í skýrslur og fundi sem engu skila þ.e. SSNE • Gott aðgengi að heilbrigðisþjónustu • Fyrirkomulag leikskólamála óréttlátt • Sveitarfélagið er nánast eins og ekki til • Skortur á menningarframboði	• Náttúran er ómetanleg • Mikil nálægð við náttúruna • Fallegt umhverfi • Einstök og fjölbreytt náttúrufegurð

Sp. 12 Hvernig metur þú menningarlíf á skalanum 1-7 („1 = mjög fábreytt“, yfir í „7 = mjög fjölbreytt“)?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 38 Sleppt: 19

Menningarlíf á skalanum 1-7

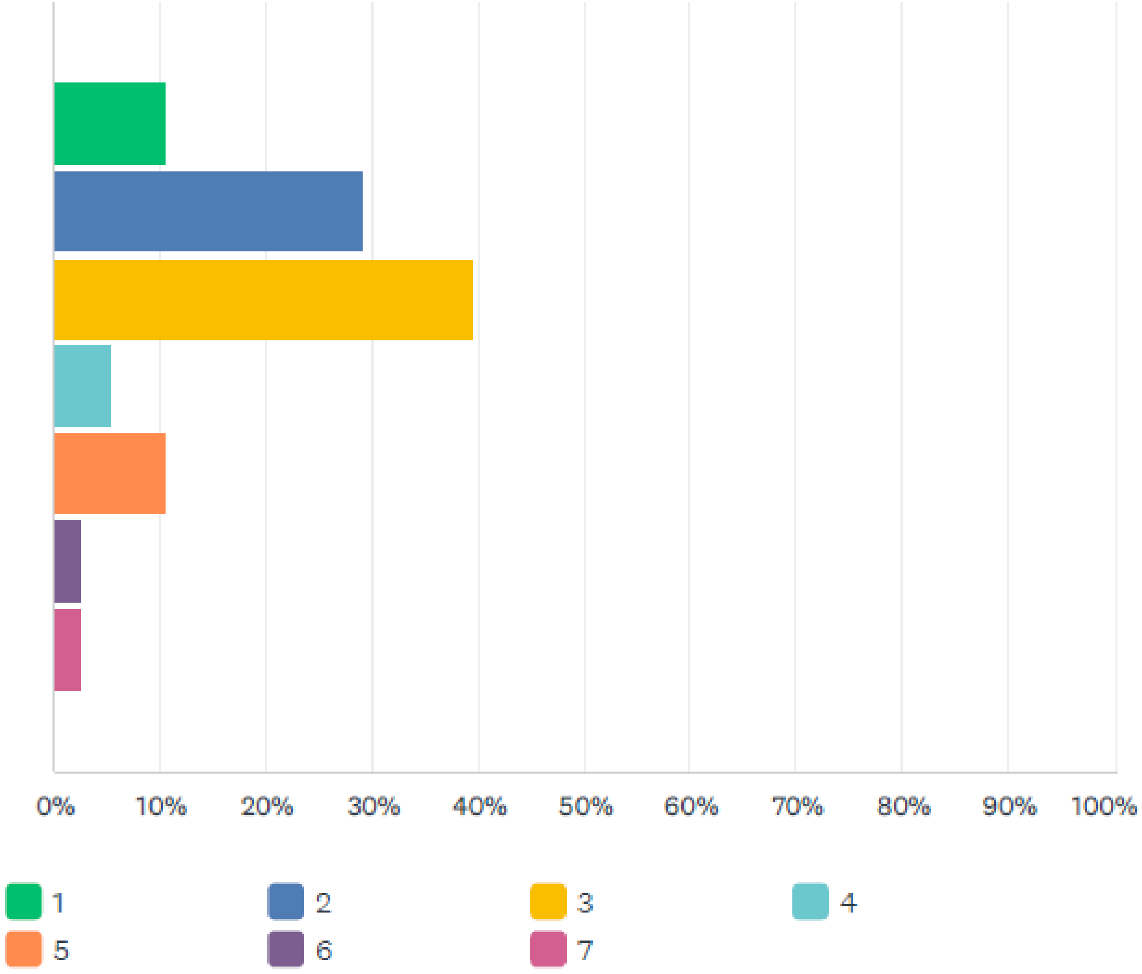

Sp. 13 Hvernig metur þú stöðuna í atvinnulífi í Öxarfjarðarhéraði?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 40 Sleppt: 17

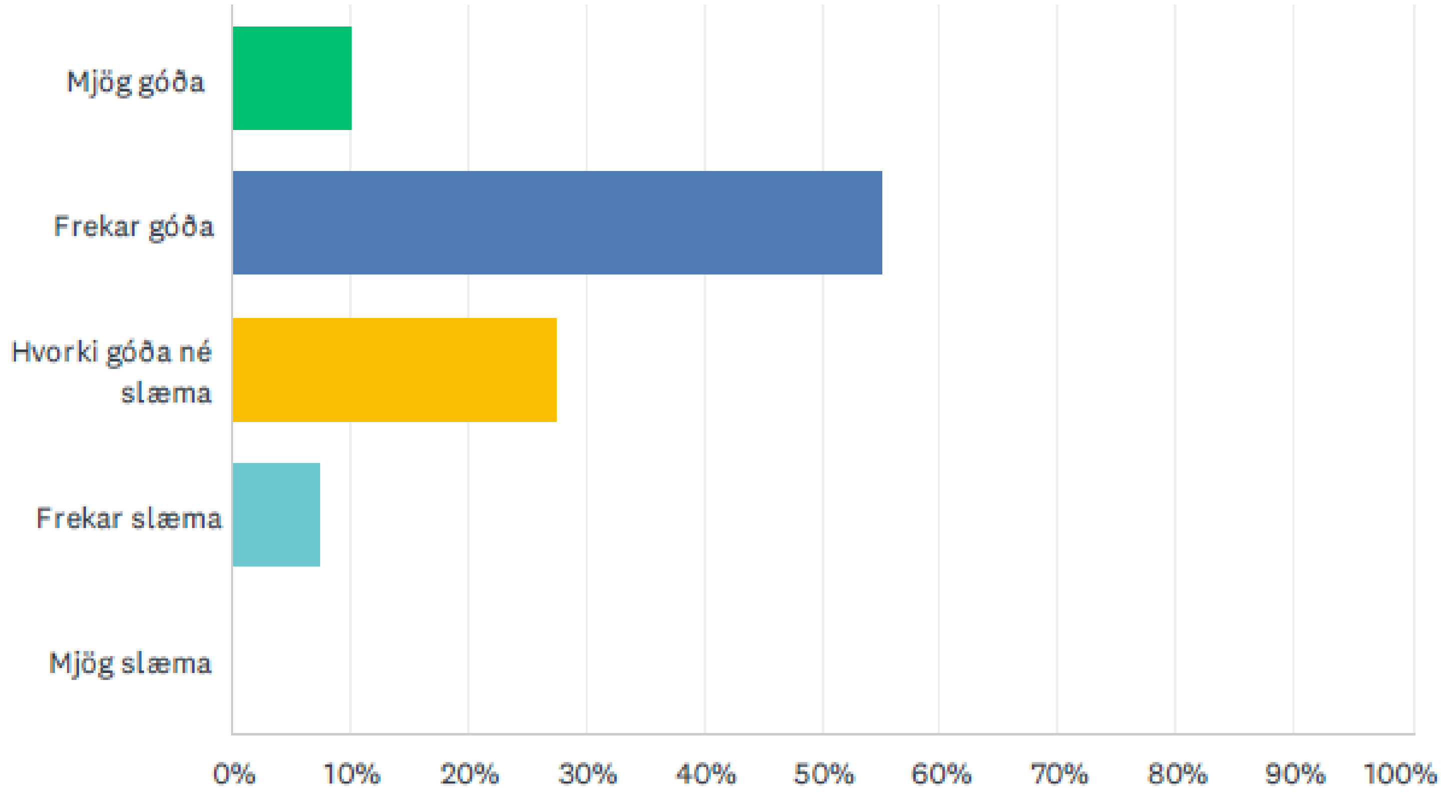

Sp. 14 Ef þú hugsar um umhverfið og samfélagið í Öxarfjarðarhéraði, að hve miklu leyti ertu sammála eftirfarandi fullyrðingum á skalanum 1 - 7? („1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“):

Svarað: 39 Sleppt: 18

- Það er eitthvað við landslagið og umhverfið hér sem fær mig til að líða vel.
- Svæðið býr yfir eiginleikum sem ég met mikils.
- Ég á góða vini og nágranna hér.
- Hér er gott mannlíf.
- Mér líður vel hér í byggðarlaginu.
- Mér finnst ég vera hluti af sögu og menningu svæðisins.

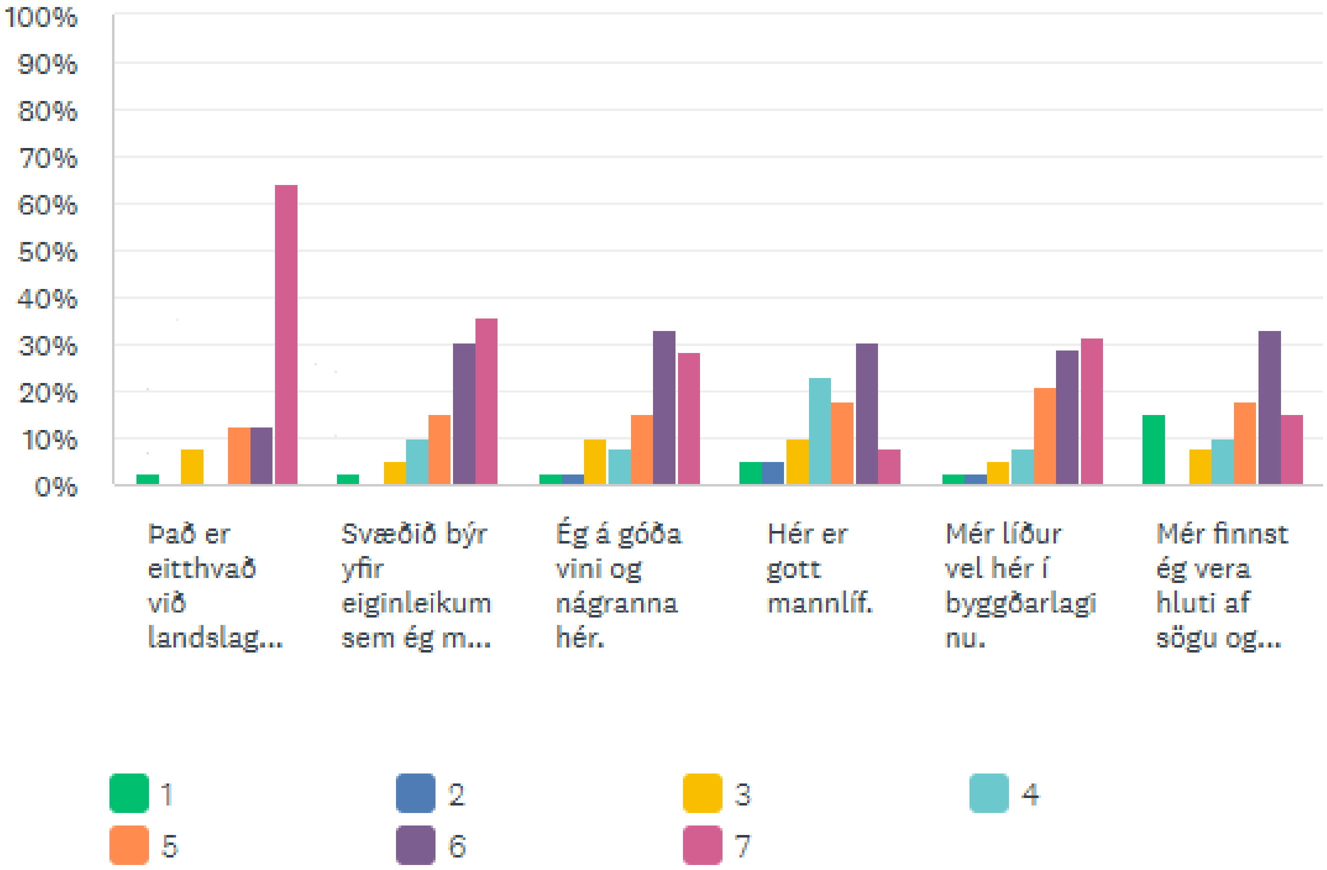

Sp. 15 Ef þú hefðir tækifæri til að flytja úr byggðarlaginu (Öxarfjarðarhéraði) núna, hversu líklegt eða ólíklegt er að þú flytjir úr byggðarlaginu tímabundið?

Svarað: 40 Sleppt: 17

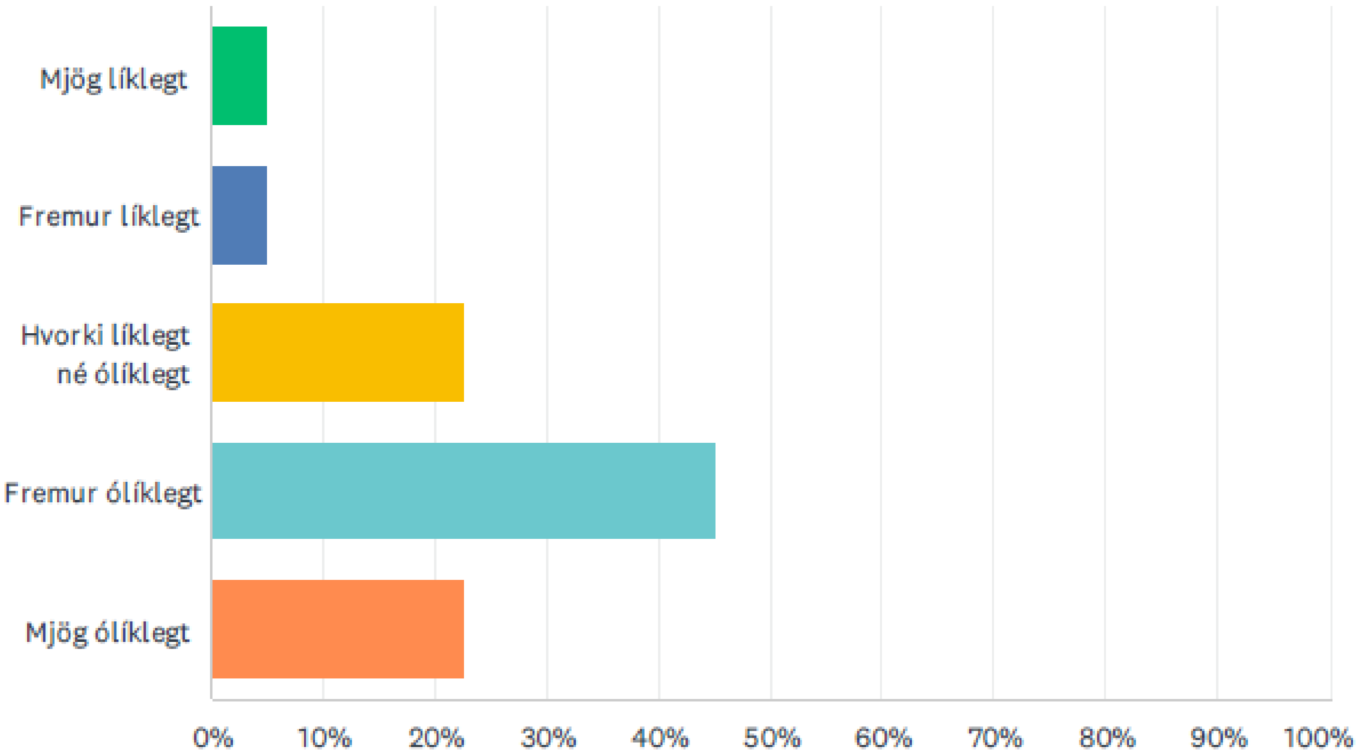

Sp. 16 Ef þú hefðir tækifæri til að flytja úr byggðarlaginu (Öxarfjarðarhéraði) núna, hversu líklegt eða ólíklegt er að þú flytjir úr byggðarlaginu fyrir fullt og allt?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 39 Sleppt: 18

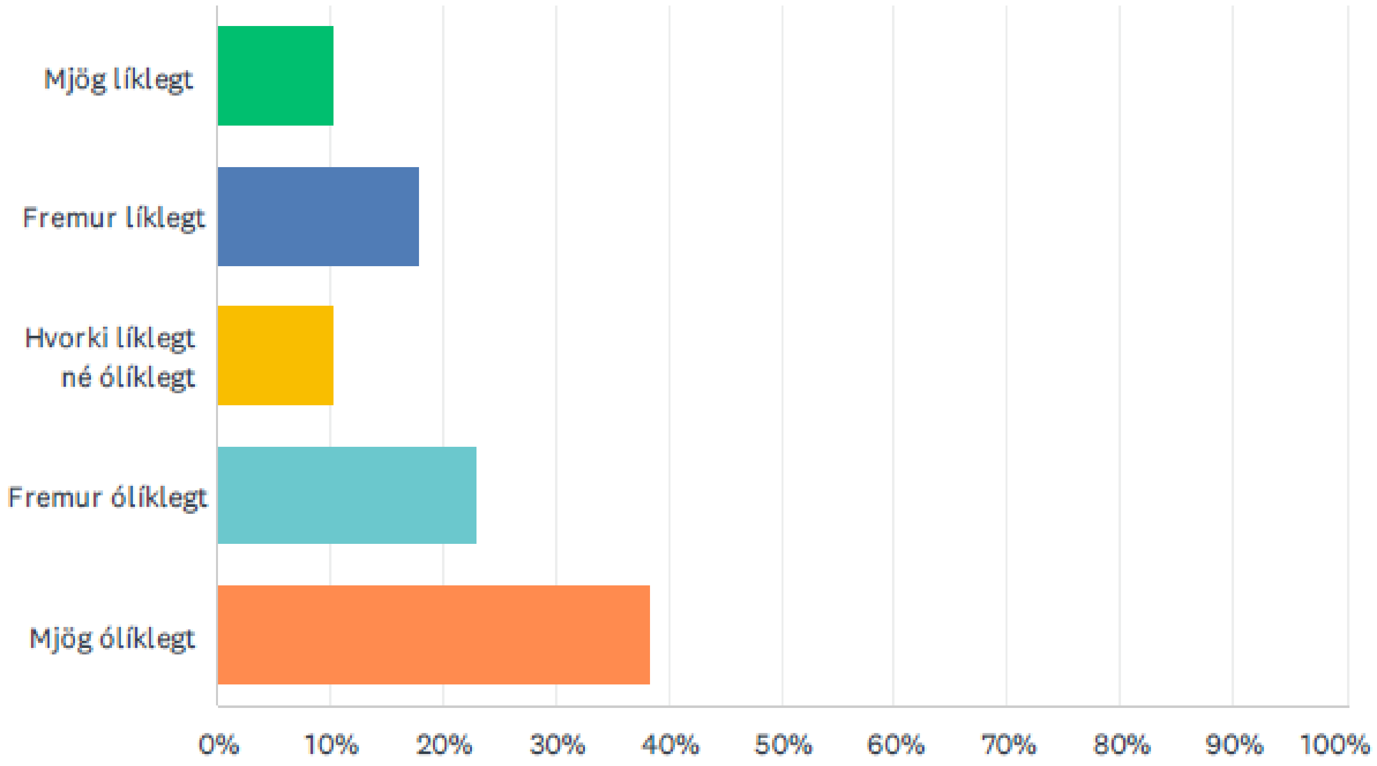

Sp. 17 Hversu líklegt eða ólíklegt er að þú flytjir úr byggðarlaginu (Öxarfjarðarhéraði) á næstu tveimur til þremur árum?

Svarað: 38 Sleppt: 19

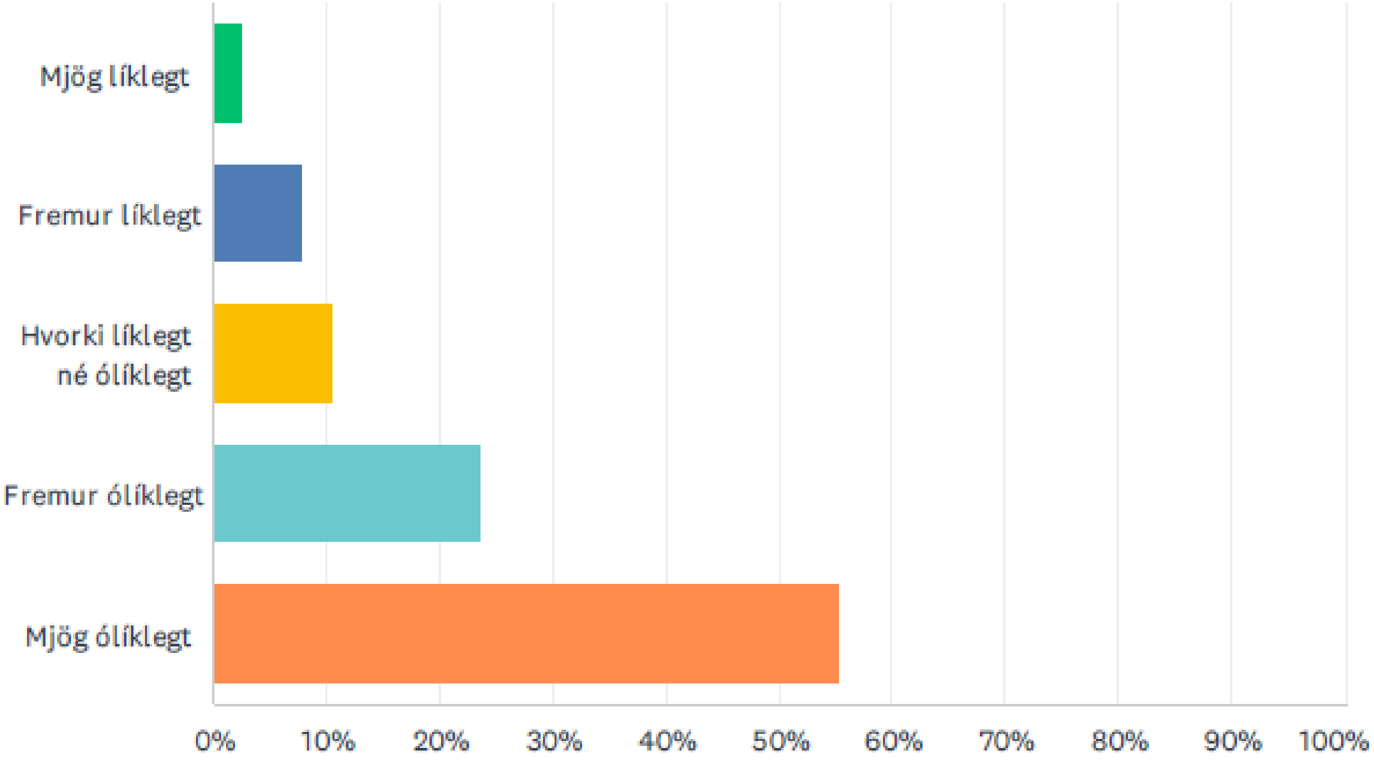

Sp. 18 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Ég á margt sameiginlegt með öðrum íbúum Öxarfjarðarhéraðs“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

Svarað: 39 Sleppt: 18

„Ég á margt sameiginlegt með öðrum íbúum Öxarfjarðarhéraðs.“

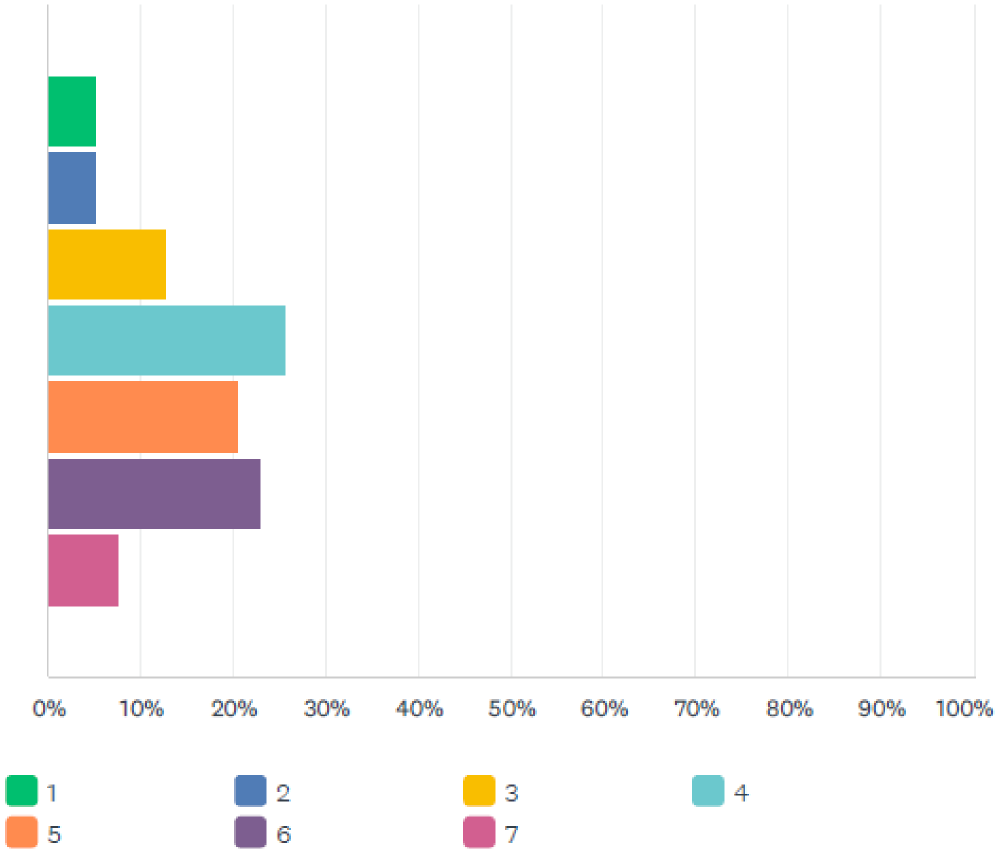

Sp. 19 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Almennt séð þá er það að vera íbúi í Öxarfjarðarhéraði mikilvægur hluti af sjálfsmynd minni“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

Svarað: 39 Sleppt: 18

„Almennt séð þá er það að vera íbúi í Öxarfjarðar-héraði mikilvægur hluti af sjálfsmynd minni.“

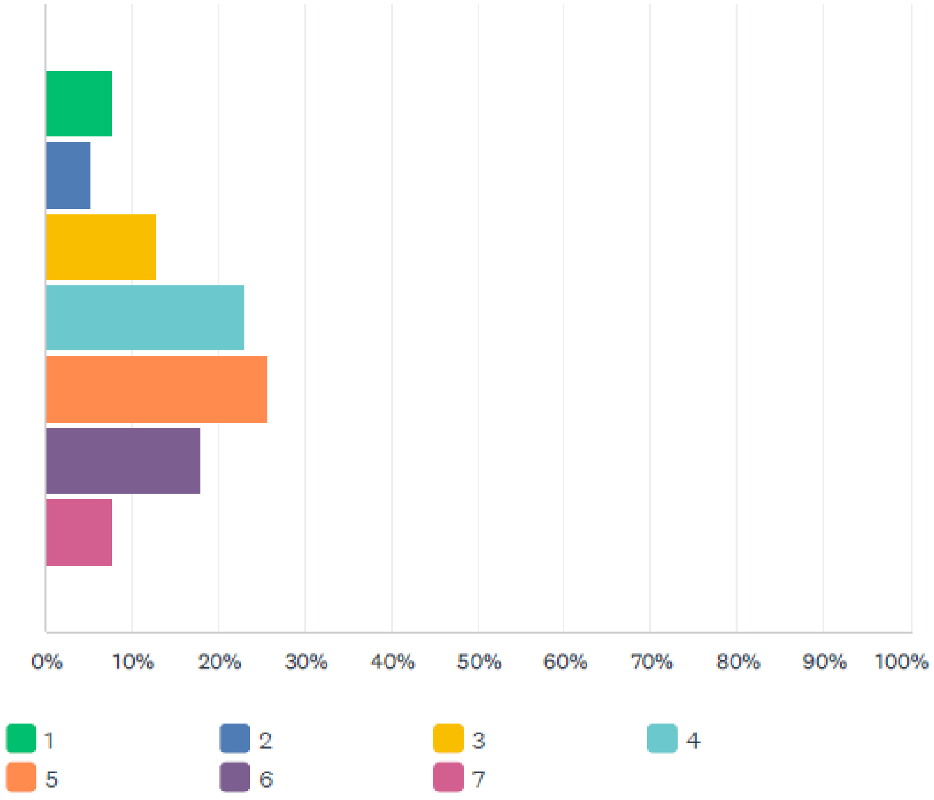

Sp. 20 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Þetta er samhent samfélag.“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 40 Sleppt: 17

„Þetta er samhent samfélag.“

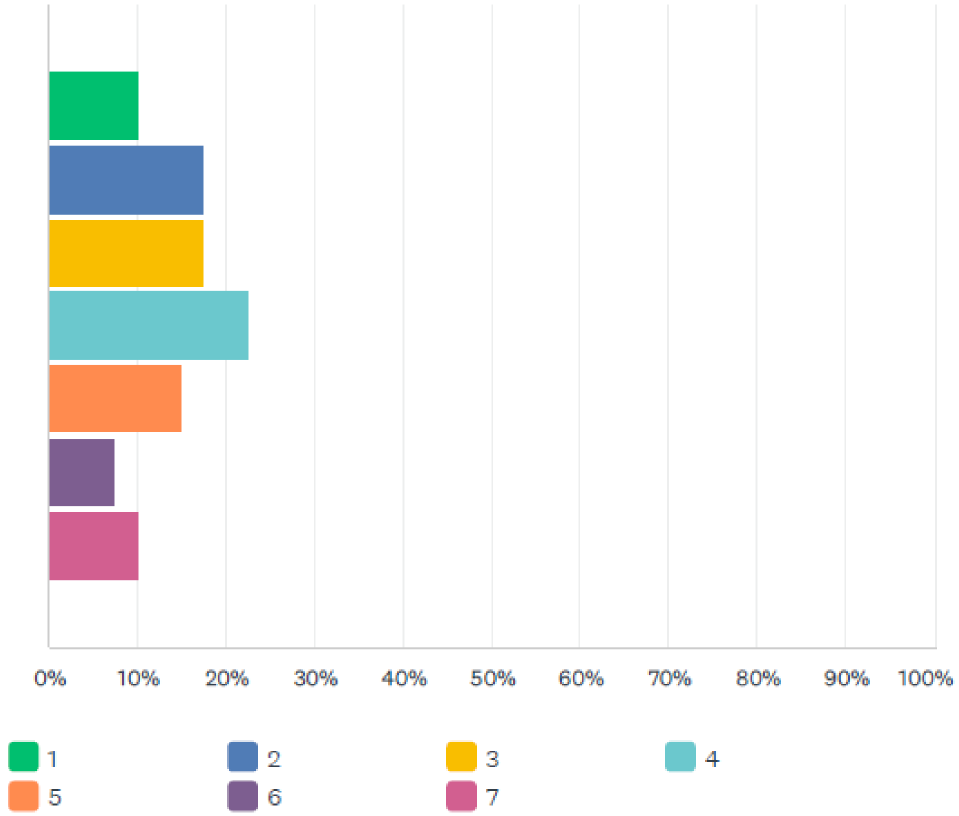

Sp. 21 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Fólk hér á svæðinu er alltaf reiðubúið til að hjálpa nágrönnum sínum.“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 40 Sleppt: 17

„Fólk hér á svæðinu er alltaf reiðubúið til að hjálpa nágrönnum sínum.“

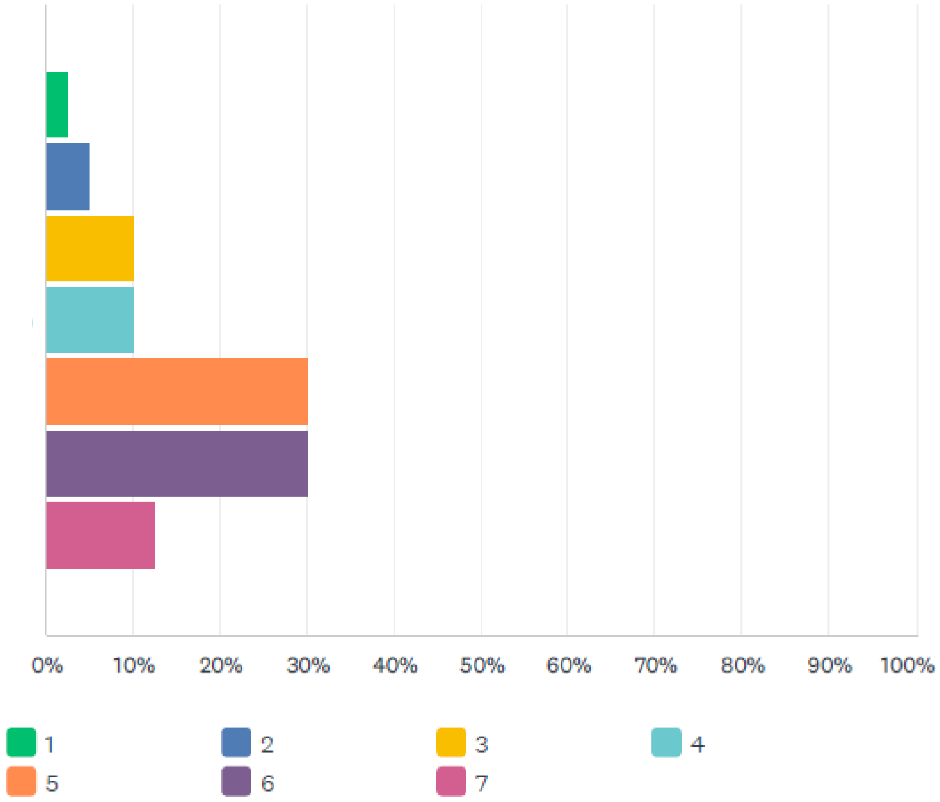

Sp. 22 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Mér finnst ég vera þátttakandi í þessu samfélagi.“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 40 Sleppt: 17

„Mér finnst ég vera þátttakandi í þessu samfélagi.“

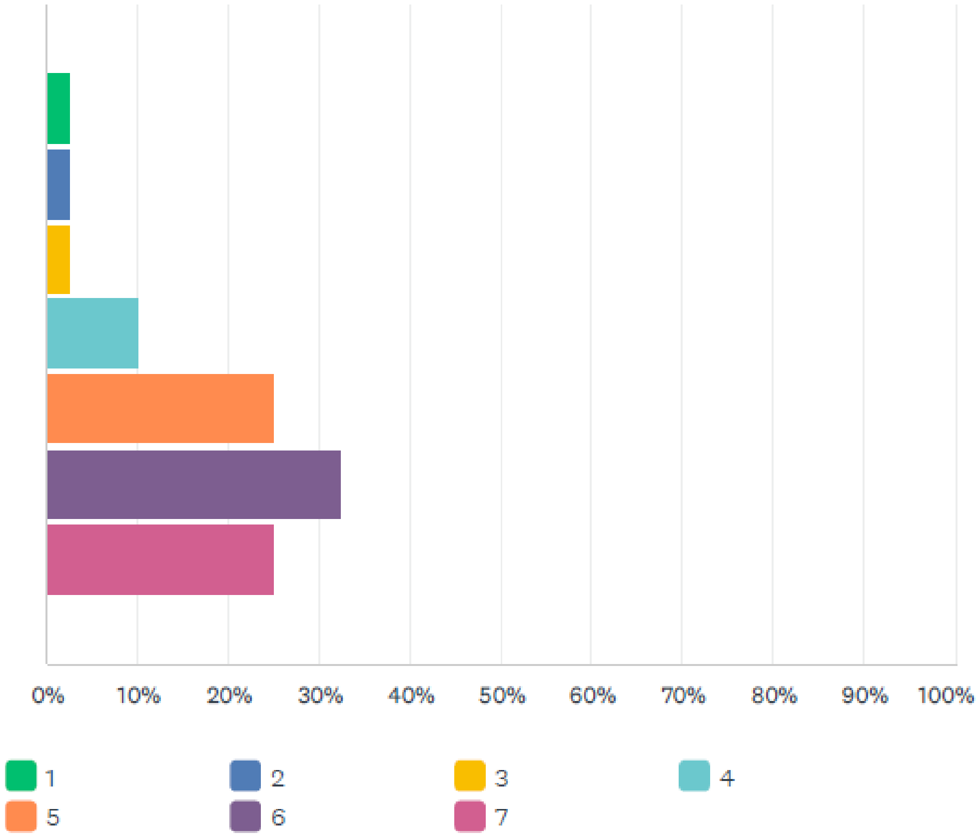

Sp. 23 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Ég get haft áhrif á það sem gerist í þessu samfélagi.“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 40 Sleppt: 17

„Ég get haft áhrif á það sem gerist í þessu samfélagi.“

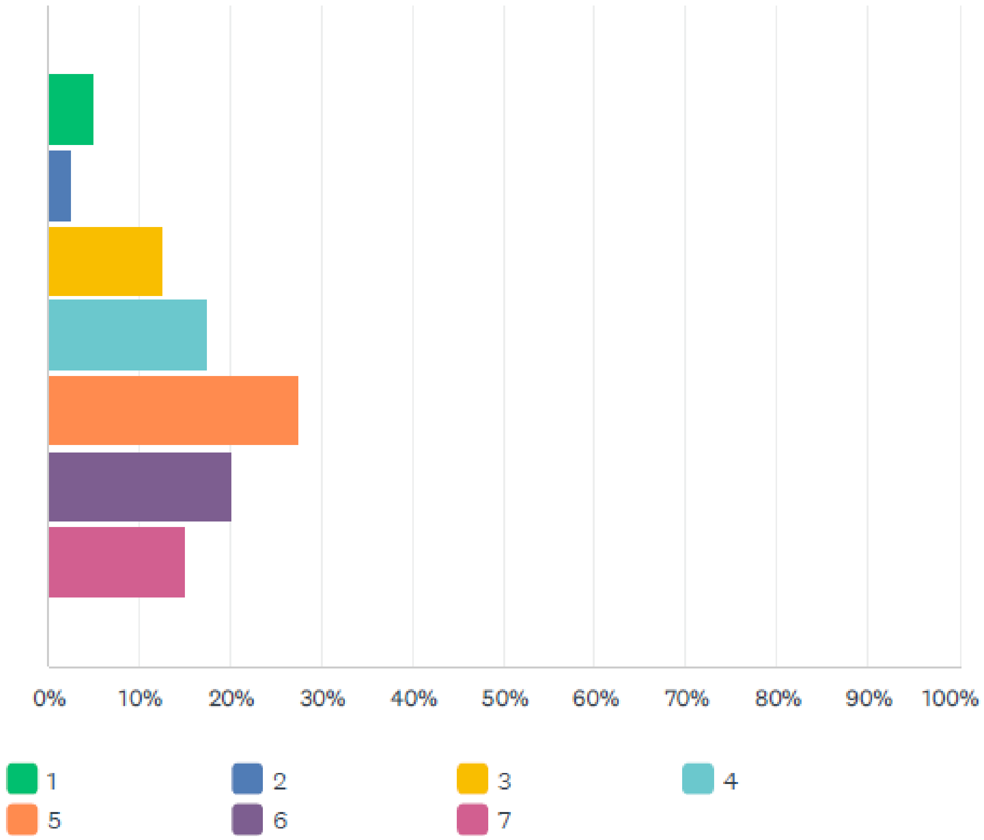

Sp. 24 Að hve miklu leyti ert þú sammála eftirfarandi fullyrðingu: „Mér finnst ég tengjast þessu samfélagi.“? Vinsamlegast gefið einkunn á bilinu 1 til 7 þar sem „1 = á mjög illa við“ yfir í „7 = á mjög vel við“.

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 39 Sleppt: 18

„Mér finnst ég tengjast þessu samfélagi.“

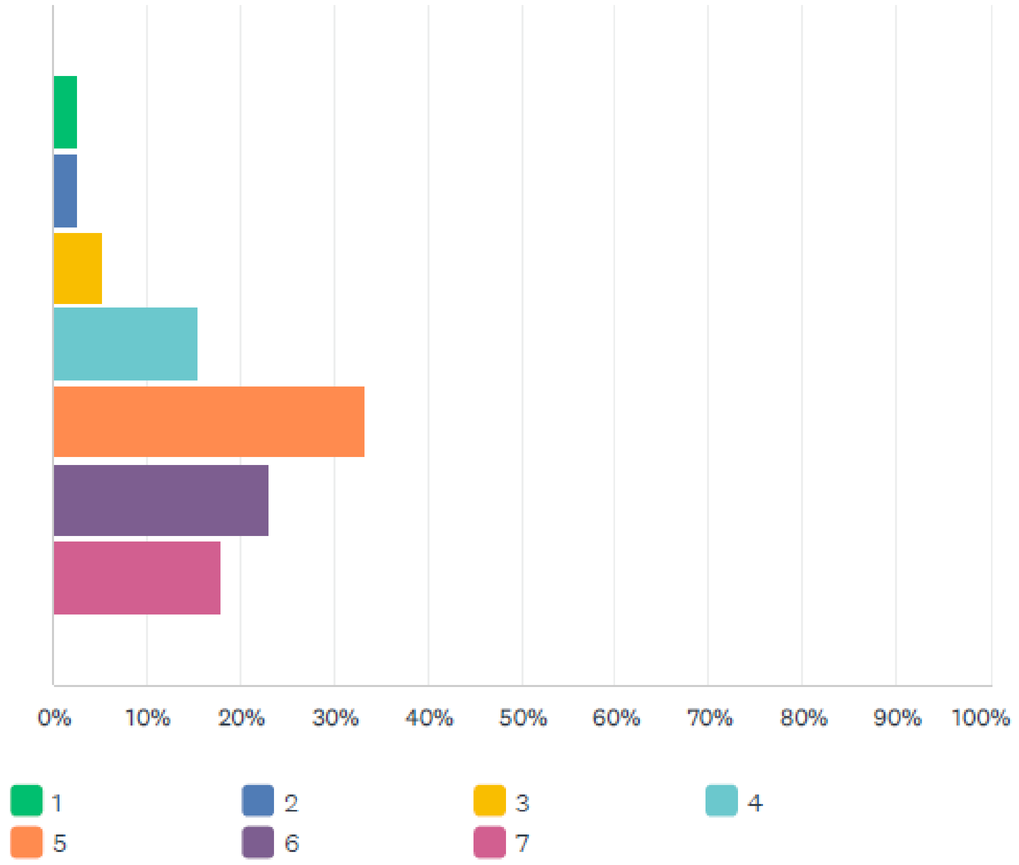

Sp. 25 Hefur þú nýtt þér ráðgjafaþjónustu á vegum Samtaka sveitarfélaga og atvinnuþróunar á Norðurlandi eystra, SSNE, í formi ráðgjafar, vegna lánsumsókna og/eða styrkumsókna á síðustu árum?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 39 Sleppt: 18

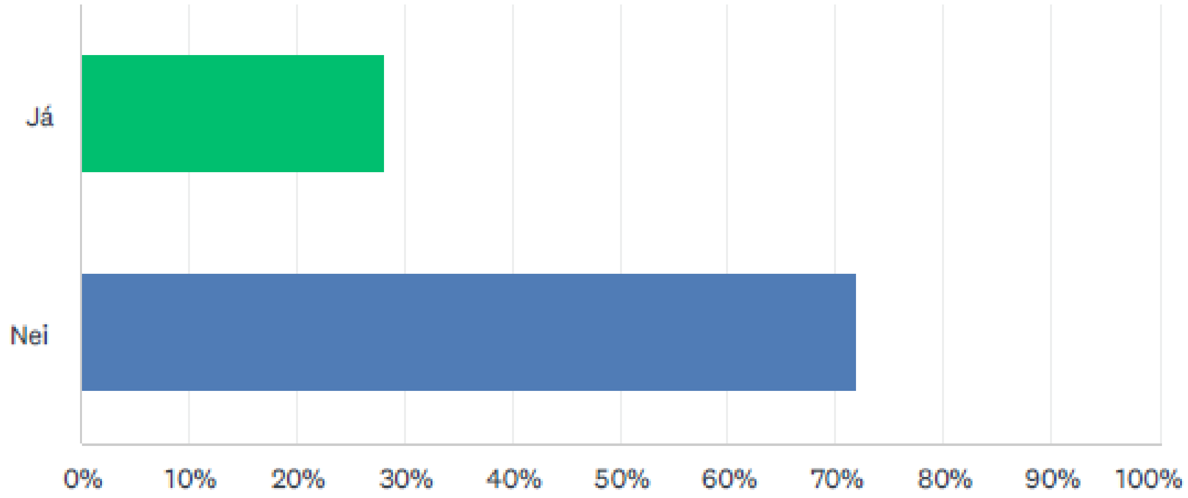

Sp. 26: Hversu vel eða illa þekkir þú til byggðaþróunarverkefnisins Öxarfjörður í sókn sem stóð yfir í samfélaginu í Öxarfjarðarhéraði á árunum 2015-2020?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 37 Sleppt: 20

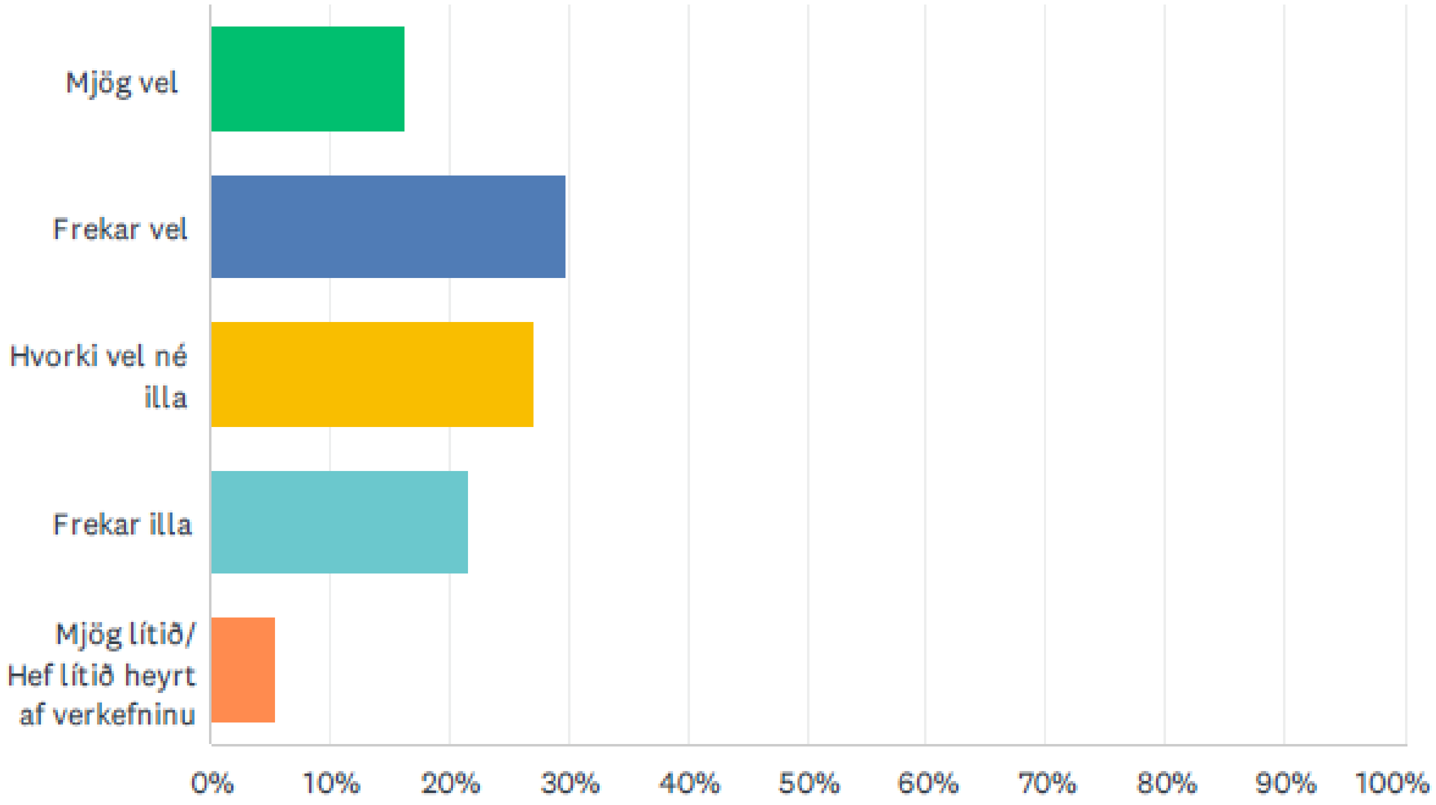

Spurningar um verkefnið Brothættar byggðir

Mynd: Seiðaeldisstöð við Lón í Kelduhverfi á árinu 2025 - KÞH

Mynd: Horft heim að Presthólum í Núpasveit á árinu 2025 - KÞH

Sp. 27 Að hvaða marki stóðust væntingar þínar til verkefnisins Öxarfjarðar í sókn?

Svarað: 36 Sleppt: 21

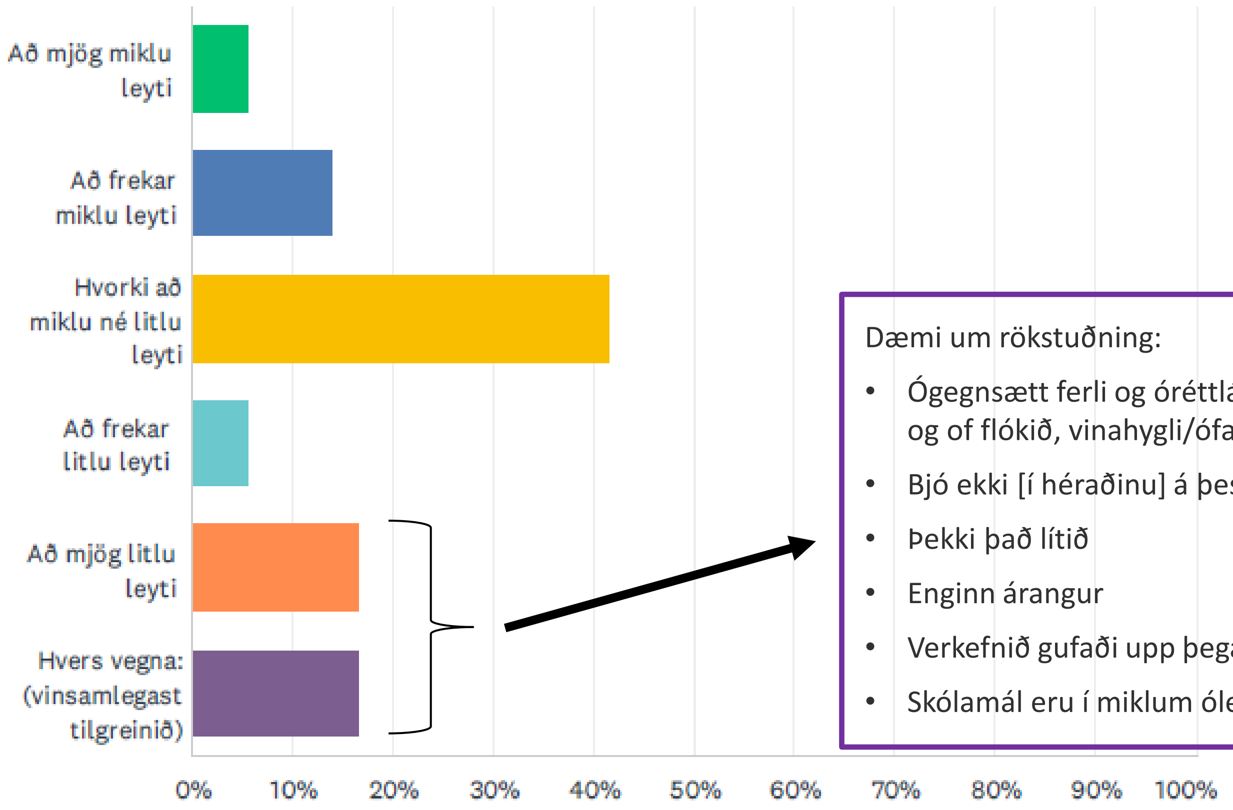

Dæmi um rökstuðning:

- Ógegnsætt ferli og óréttlátt úthlutunarkerfi sem farið er eftir og of flókið, vinahygli/ófaglegt/o.s.frv.
- Bjó ekki [í héraðinu] á þessum árum
- Þekki það lítið
- Enginn árangur
- Verkefnið gufaði upp þegar verkefnisstjóri hætti og flutti burt
- Skólamál eru í miklum ólestri sérstaklega leikskólamál

Sp. 28 Hversu mikinn eða lítinn þátt tókstu í verkefninu Öxarfjörður í sókn? (Hér er t.d. átt við þátttöku á íbúaþingi, árlegum íbúafundum, samtölum við verkefnisstjóra og/eða þátttöku í frumkvæðisverkefnum).

Svarað: 35 Sleppt: 22

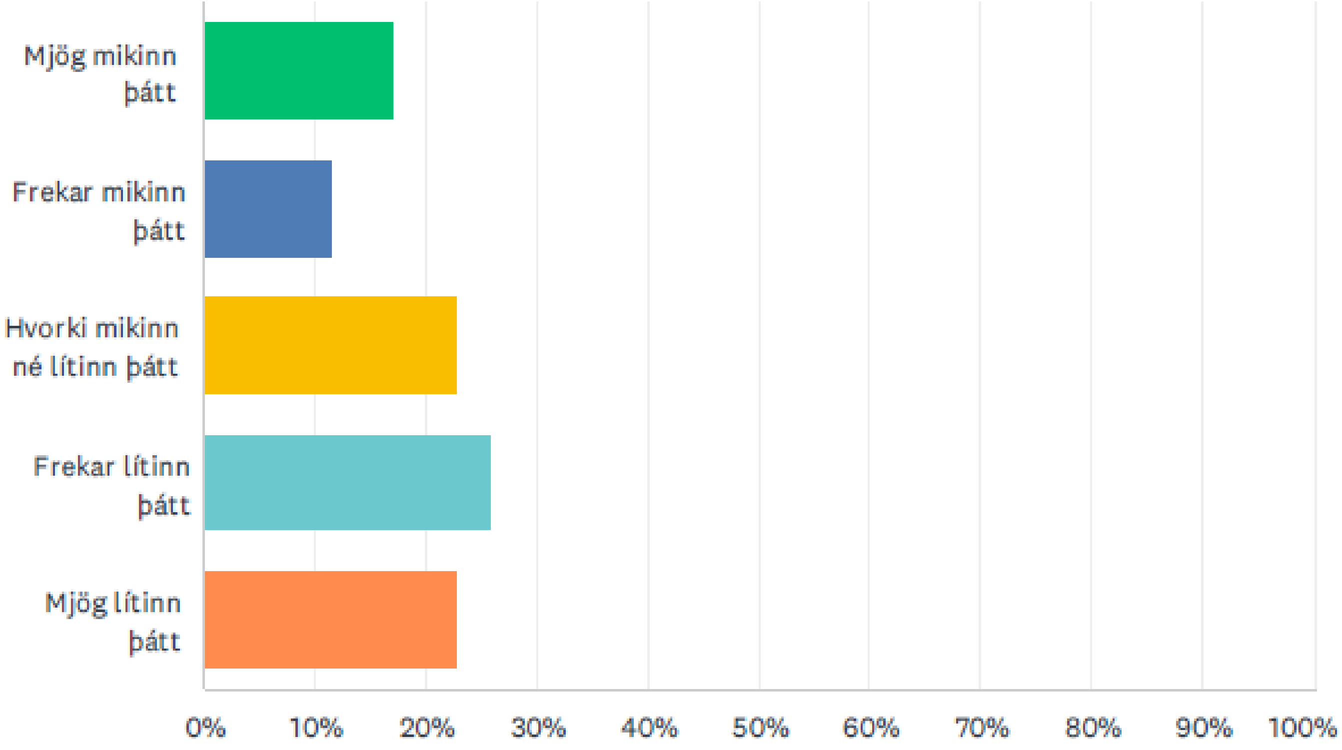

Sp. 29 Hversu auðvelt eða erfitt fannst þér að fylgjast með og hafa yfirsýn yfir viðfangsefni á dagskrá verkefnisins Öxarfjarðar í sókn verkefnistímanum?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 35 Sleppt: 22

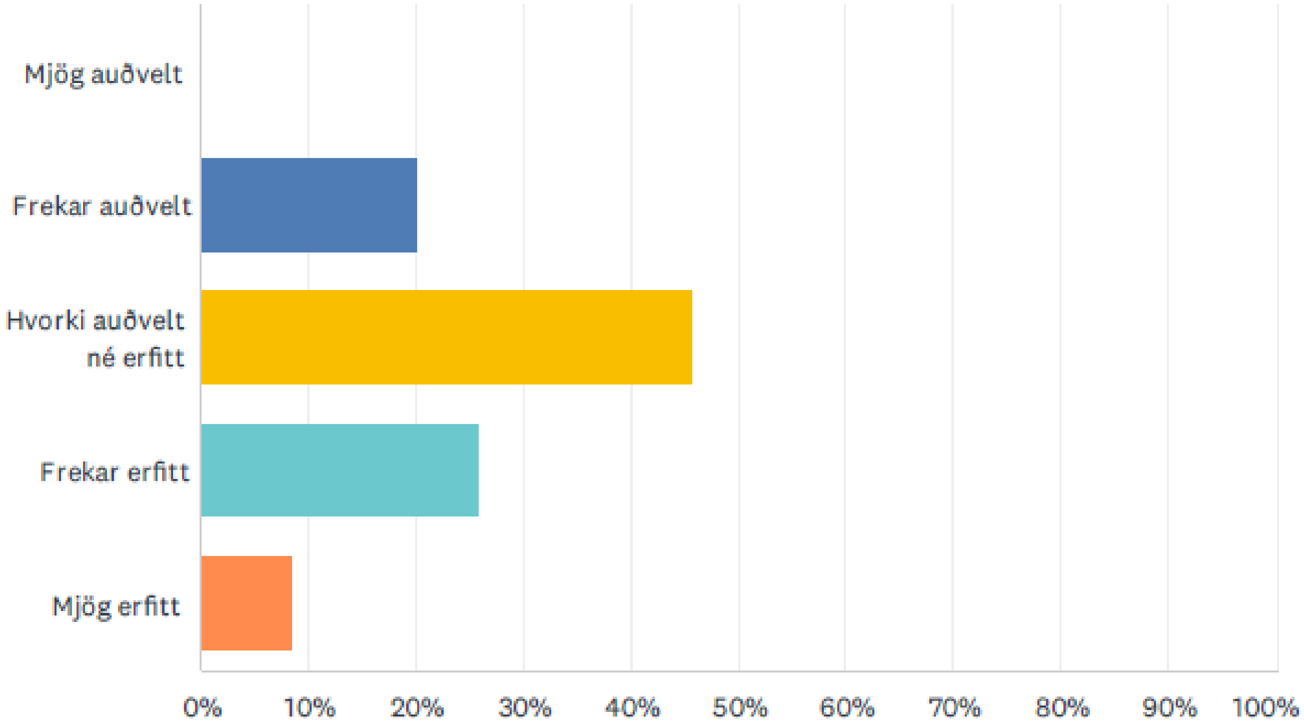

Sp. 30 Finnst þér að í verkefninu Öxarfirði í sókn hafi tekist vel eða illa að virkja íbúa til að þróa samfélagið?

Svarað: 35 Sleppt: 22

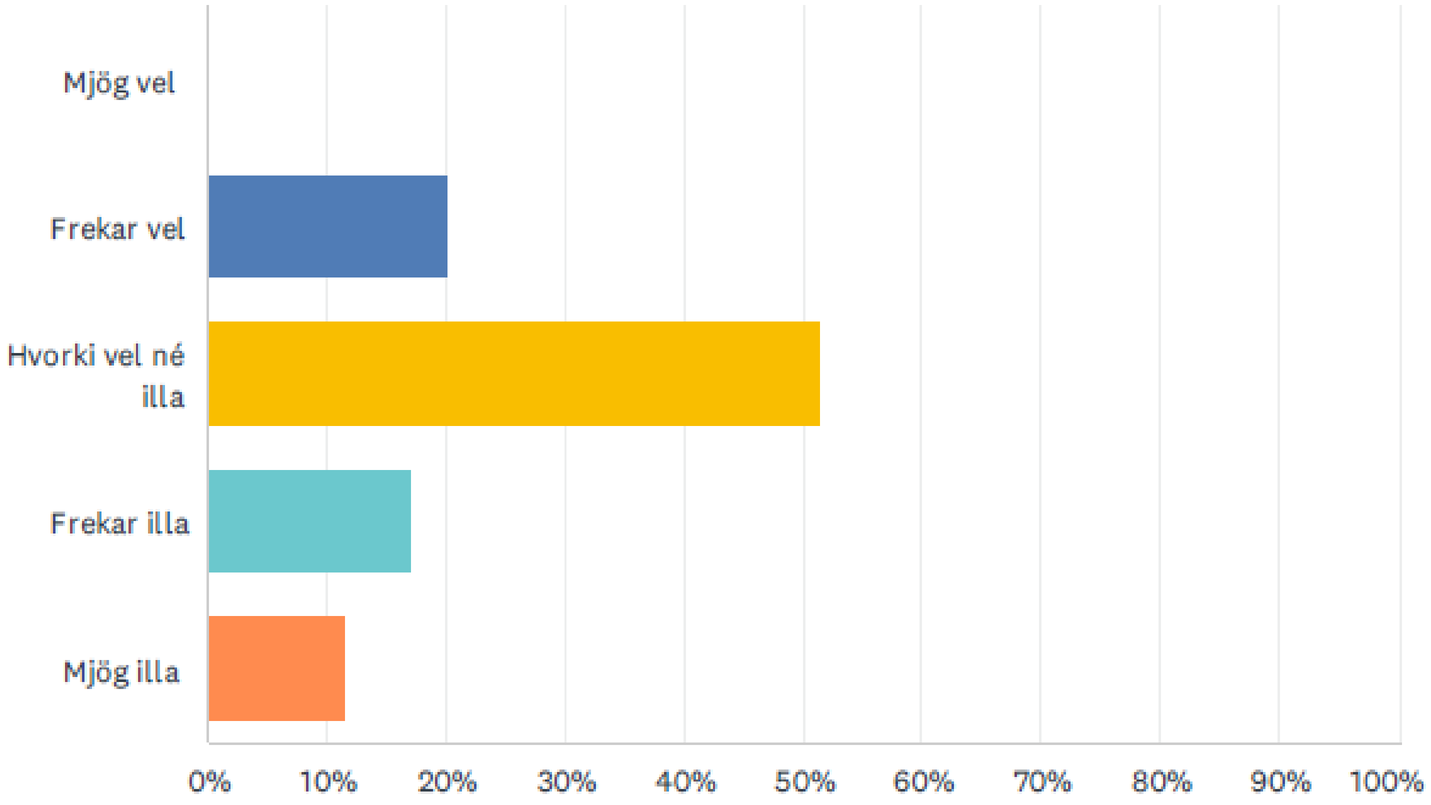

Sp. 31 Gáfust íbúum í Öxarfjarðarhéraði mörg eða fá tækifæri til þess að taka þátt í forgangsröðun verkefna í byggðarlaginu þann tíma sem verkefnið Öxarfjörður í sókn stóð yfir?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 34 Sleppt: 23

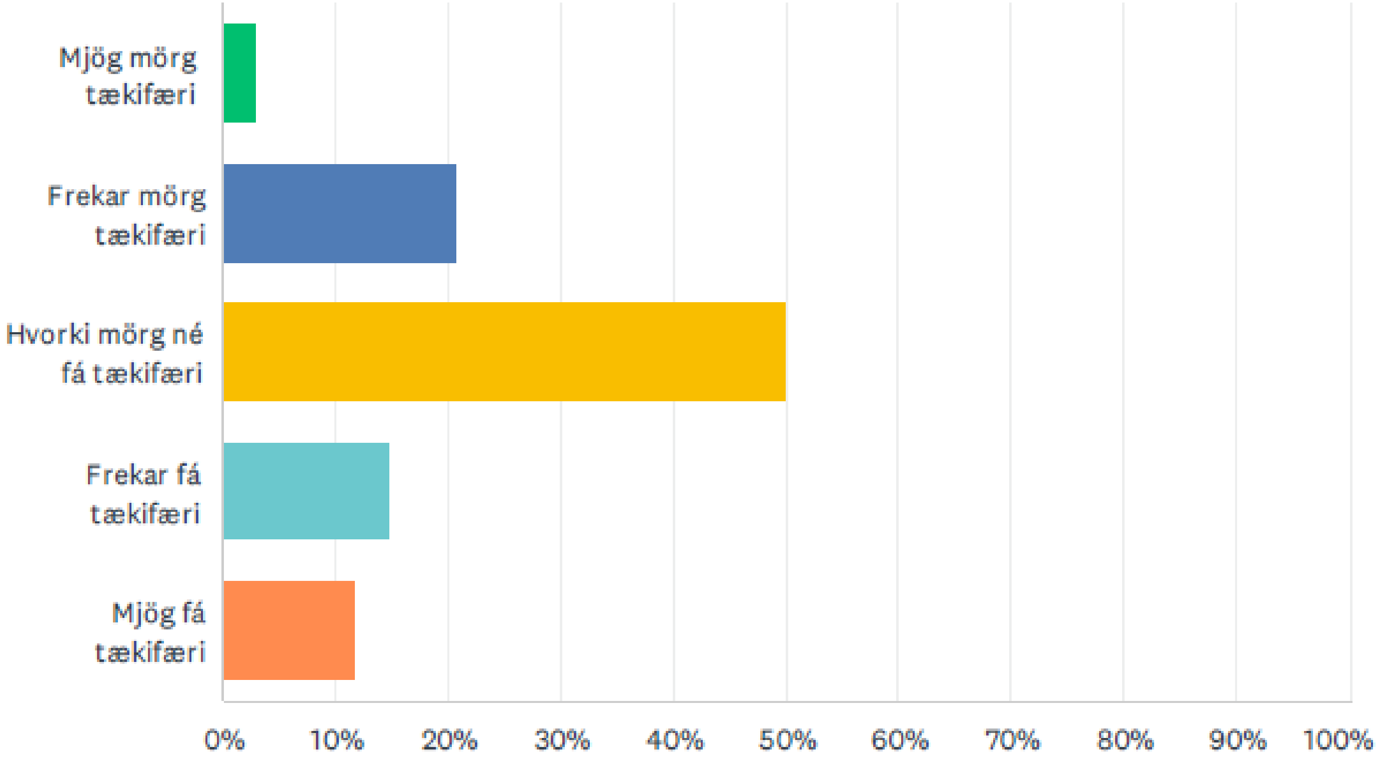

Sp. 32 Finnst þér að á verkefnistímanum hafi tekist vel eða illa til við að stilla saman strengi ríkis, sveitarfélags, opinberra stofnana, atvinnulífs og íbúa í ákvörðunum sem varða Öxarfjarðarhérað?

Svarað: 34 Sleppt: 23

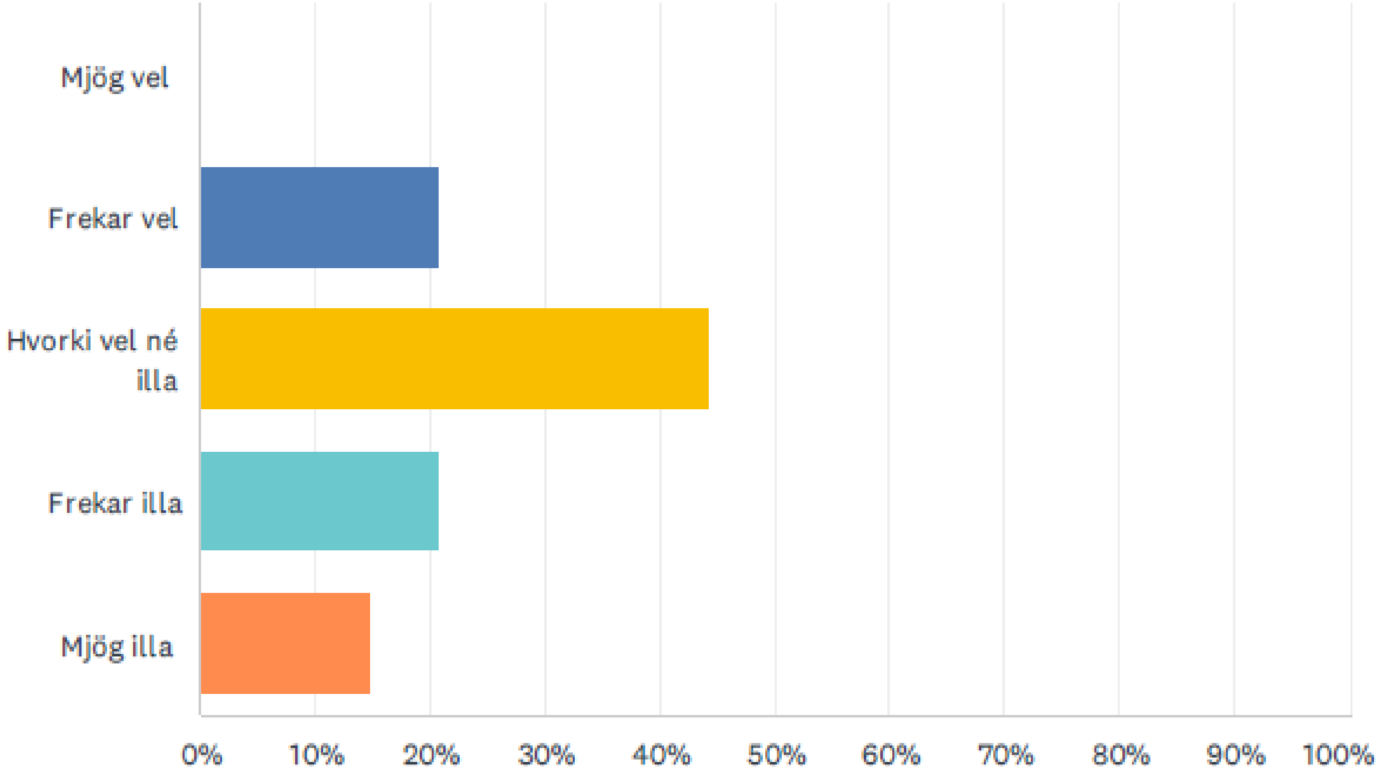

Sp. 33 Finnst þér það hafa skipt miklu eða litlu máli að hafa starfandi verkefnisstjóra í verkefninu á sínum tíma og í framhaldi af verkefninu?

Svarað: 32 Sleppt: 25

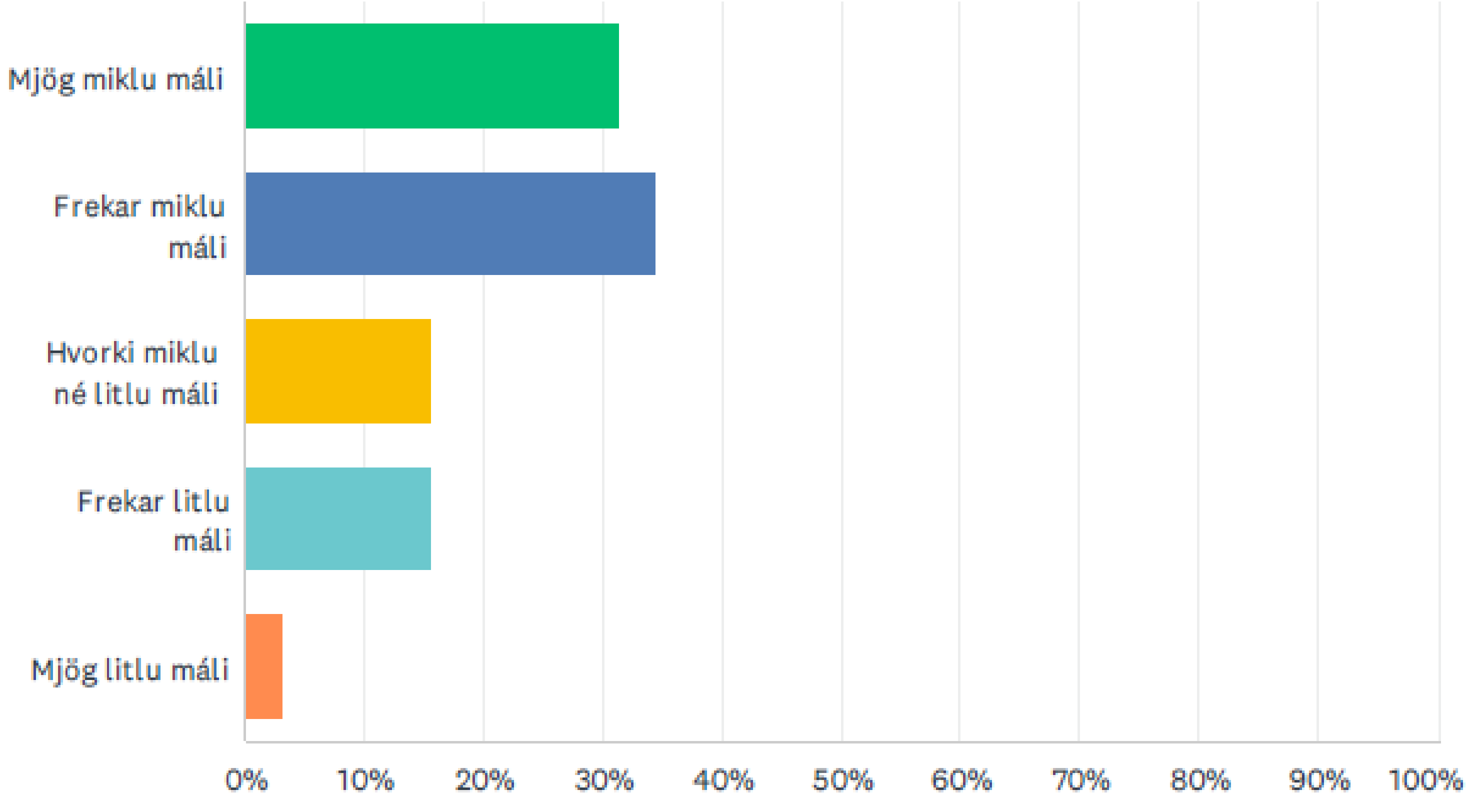

Sp. 34 Finnst þér styrkir sem voru veittir í tengslum við verkefnið Öxarfjörð í sókna hafa skipt miklu eða litlu máli í viðleitni til framfara í byggðarlaginu á verkefnistímanum?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 32 Sleppt: 25

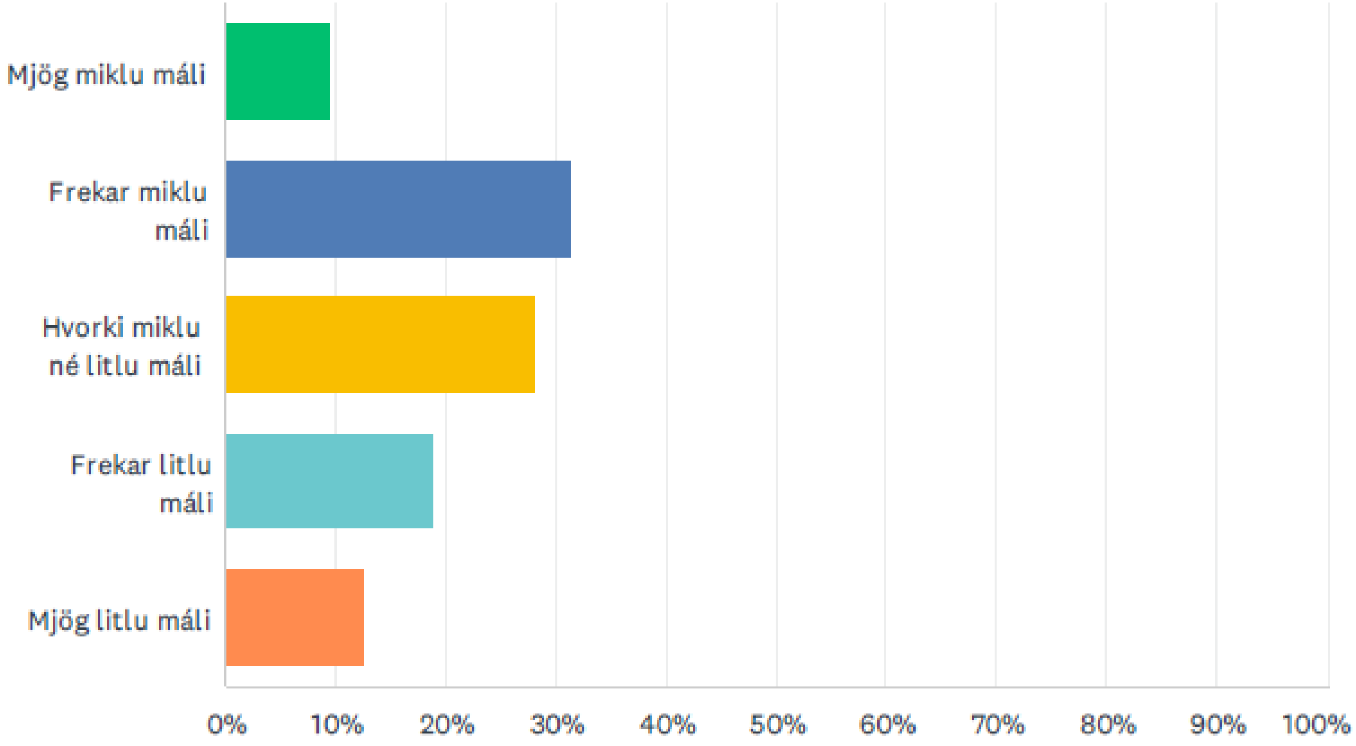

Sp. 35 Ert þú sammála eða ósammála þeirri nálgun í verkefninu að láta það taka til margra þátta samfélagsins fremur en til atvinnumála eingöngu?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 33 Sleppt: 24

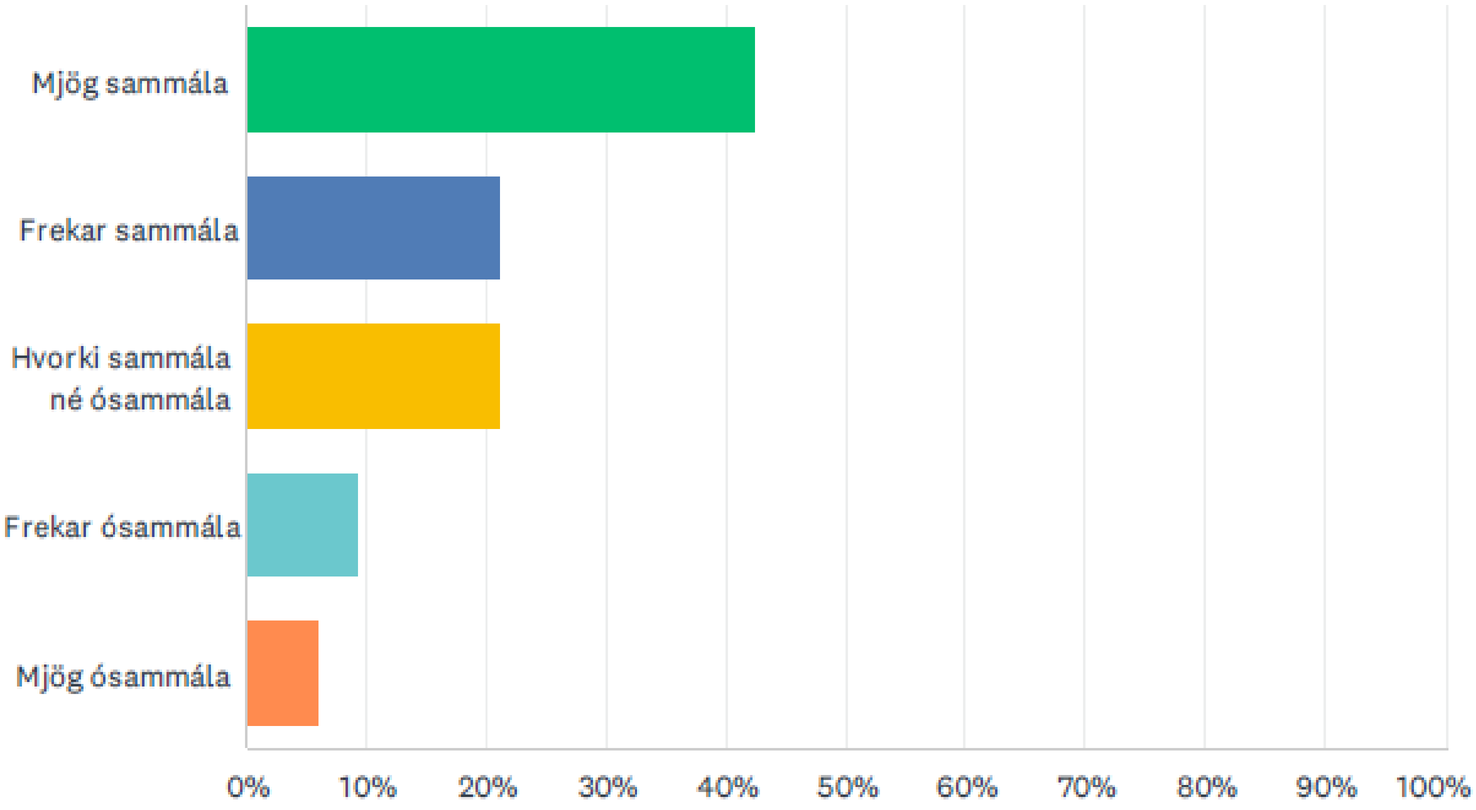

Sp. 36 Hversu ánægð(ur) eða óánægð(ur) ertu með árangur verkefnisins Öxarfjarðar í sókn sínum tíma þegar á heildina er litið?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 32 Sleppt: 25

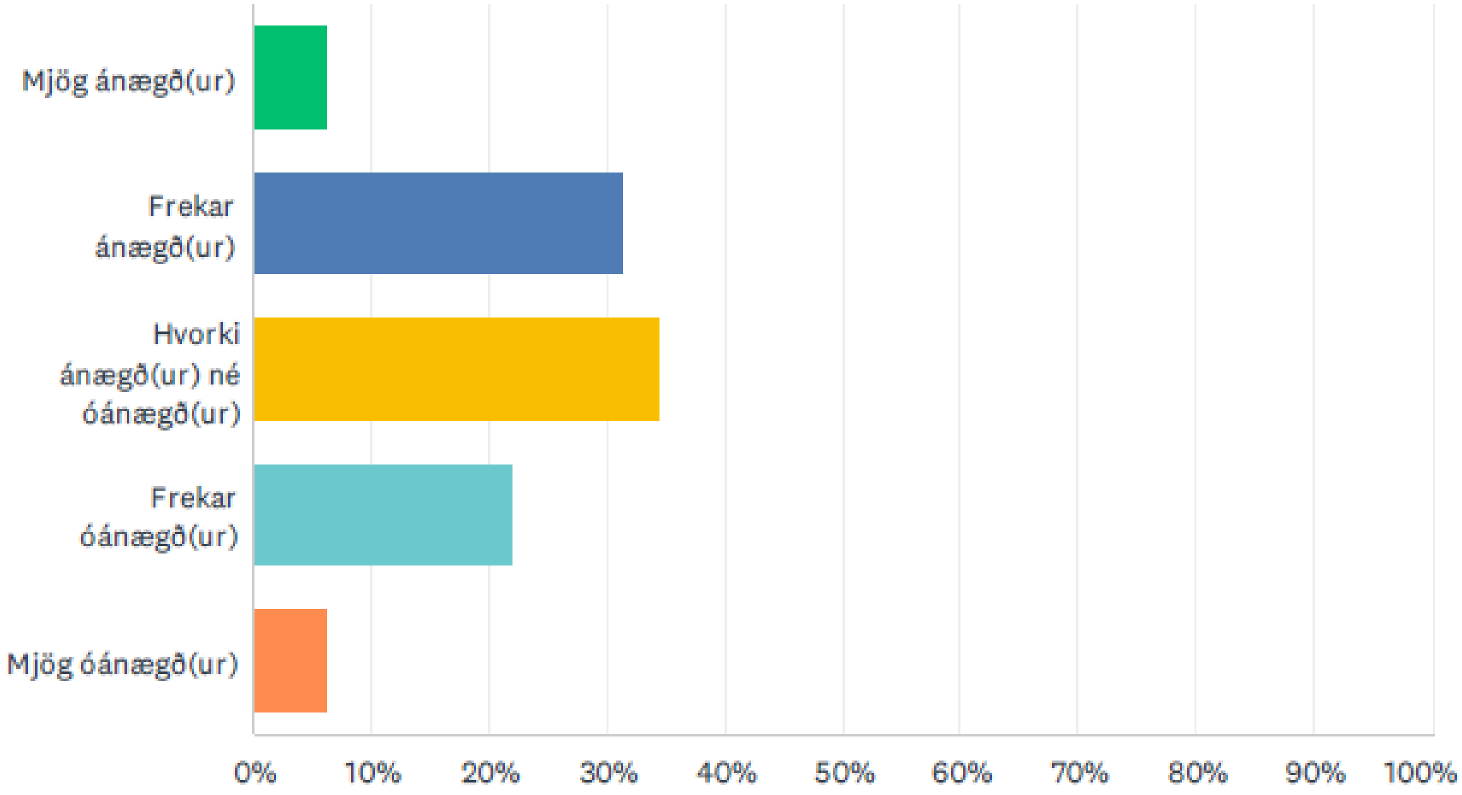

Sp. 37 Hversu miklu eða litlu máli telur þú það skipta að áfram verði unnið með framtíðarsýn og markmið verkefnisins Öxarfjarðar í sókn í þriggja ára tilraunaverkefninu sem nú er að hefjast, Öxarfjörður í sókn II?

Svarað: 34 Sleppt: 23

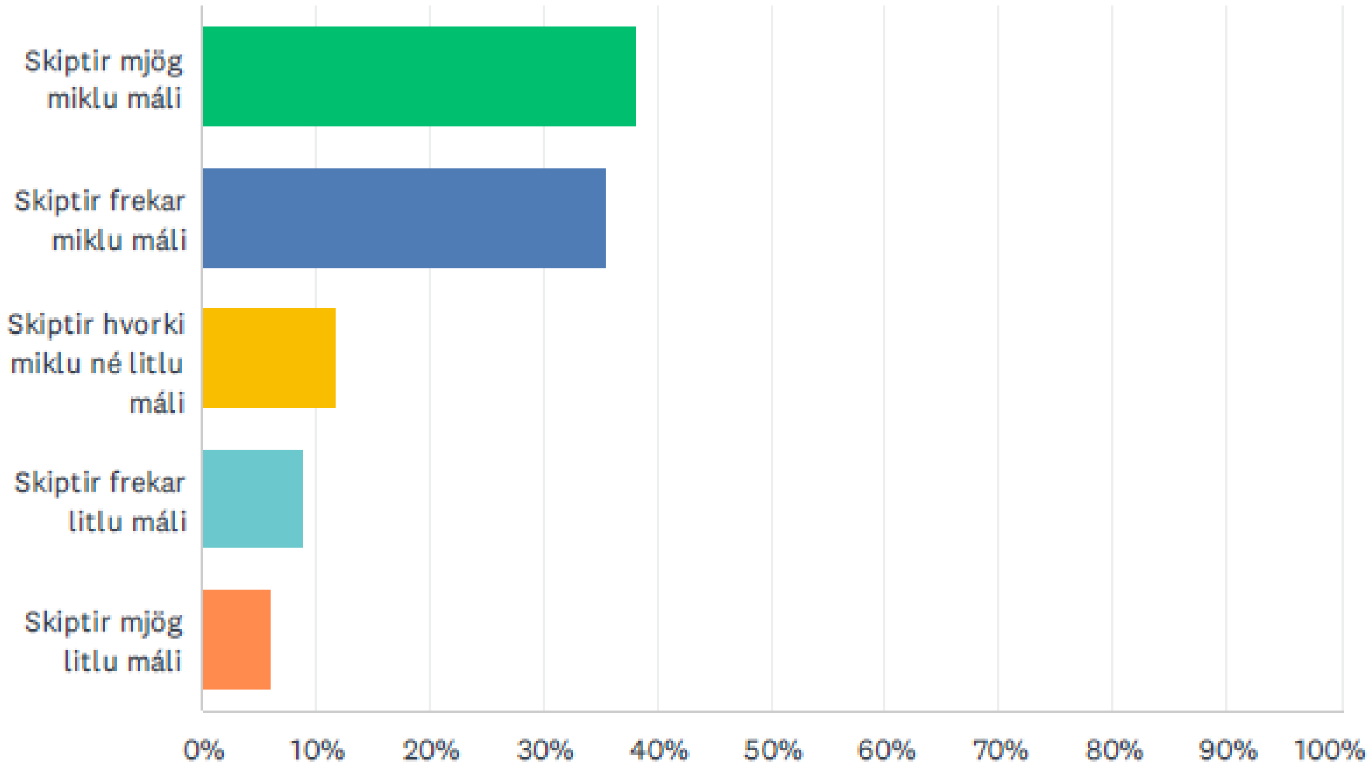

Sp. 38 Hversu miklar eða litlar væntingar hefur þú til þriggja ára tilrauna-verkefnisins sem nú er að hefjast, Öxarfjarðar í sókn II?

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 33 Sleppt: 24

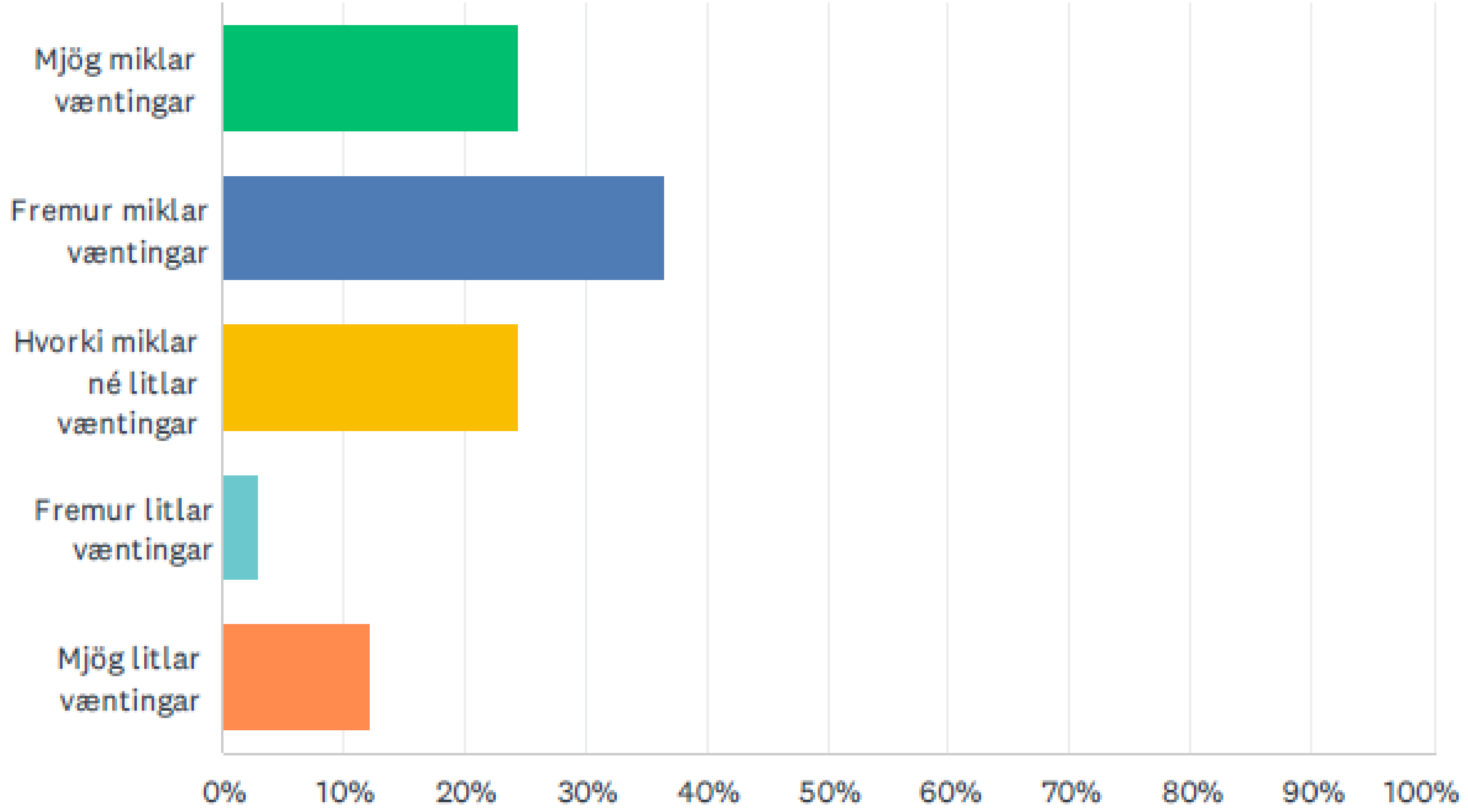

Sp. 39 Hversu mikið eða lítið gætir þú hugsað þér að taka þátt í verkefninu Öxarfjörður í sókn II? (Hér er t.d. átt við þátttöku á íbúafundum, samtölum við verkefnisstjóra og/eða þátttöku í frumkvæðisverkefnum.)

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 33 Sleppt: 24

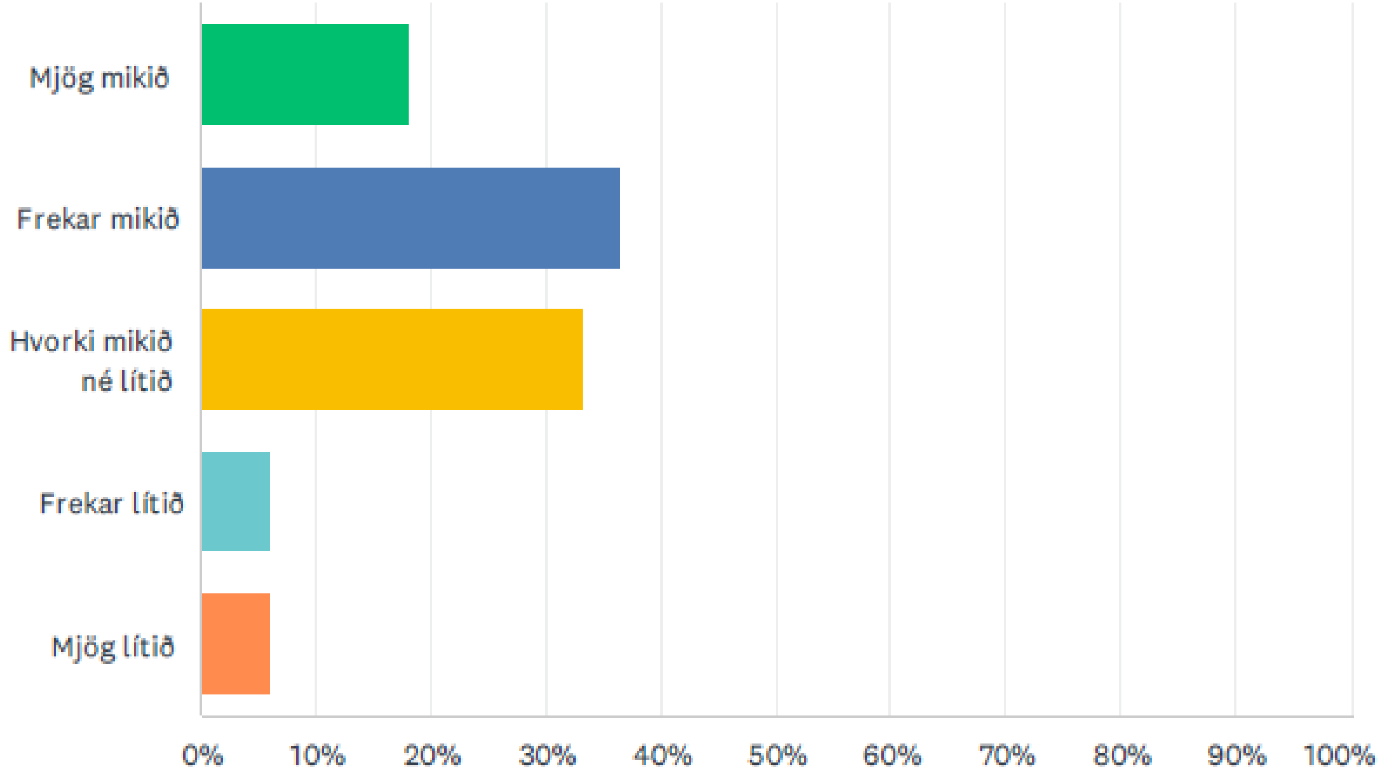

Sp. 40 Er eitthvað sem þú vilt koma á framfæri að lokum (ef svo er, þá hvað, opin spurning.)

BYGGÐASTOFNUN

Svarað: 9 Sleppt: 48

Dæmi um svör:

- Það var mikil blóðtaka fyrir samfélagið á Kópaskeri þegar skóli og síðan leikskóli voru lagðir niður og færðir alfarið í Lund...
- Stuðla að kórastarfi á svæðinu.
- Láta verkin tala og byggja upp atvinnutækifæri strax.
- Hef afskaplega litla trú á verkefninu þar sem það snýst of mikið um nýsköpun fremur en að renna styrkari stoðum undir það sem fyrir er...
- Þessi verkefni eru of lítil. Það er lítið gagn af svona litlum peningafjárhæðum sem skiptast svo á margar hendur að auki.
- Það verður að leysa leikskólamál á Kópaskeri annars verðum við með þríklofið samfélag áfram.
- Velti vöngum um fyrirkomulagið að annars vegar er verkefnið merkt Raufarhöfn en hinsvegar Kópasker, Öxarfjörður, Kelduhverfi.

Íbúum er þakkað fyrir þátttökuna!

Brothættar byggðir II
Öxarfjörður í sókn

BYGGÐASTOFNUN

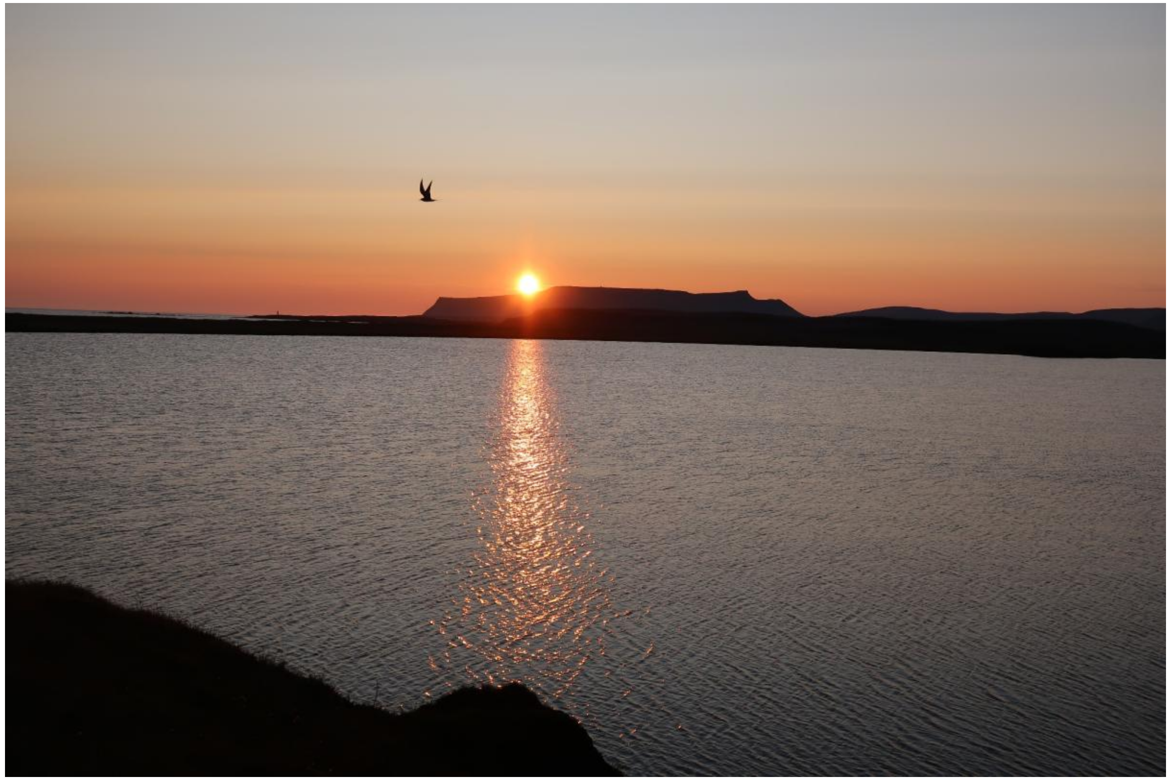

Miðnætursól við Presthólalón 2025 - KÞH